

**AKO
OTRÁVIŤ
DEMOKRACIU**

**AKTÍVNE OPATRENIA
VČERA A DNES**

MIESTO ÚVODU

„Súčasná etapa sa vyznačuje konfrontáciou dvoch úplne protichodných svetonázorov a dvoch politických smerov — socializmu a imperializmu — konfrontáciou, ktorej intenzita a ostrie nemajú obdobu v celom povojnovom období. **Bojuje sa o mysle a srdcia niekoľkých miliónov ľudí na celom svete. Budúcnosť ľudstva závisí do značnej miery od výsledku tohto ideologického zápasu...**“ Tieto slová Jurija Andropova (gen. taj. ÚV KSSZ), najvyššieho predstaviteľa niekdajšieho Sovietskeho zväzu a bývalého predsedu KGB, z júna 1983 tvoria úvod dokumentu z dielne československej komunistickej rozvedky s názvom „Význam dezinformácie v súčasnej medzinárodnej politickej situácii“ (ABS, f. I. S-SNB, SF 615). Dnešný ruský prezident bol v čase Andropovovho pôsobenia v KGB jeho podriadeným...

Jurij Vladimirovič Andropov, predseda KGB v rokoch 1967 – 1982 (Generálny tajomník ÚV KSSZ) a jeho žiak a nasledovník Vladimir Vladimirovič Putin (príslušník KGB 1975 – 1991)
Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/>

ÚTOK NA DEMOKRACIU

„Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.“ Píše sa hneď v prvom ustanovení našej ústavy. Demokracia a právny štát však môžu byť len pojmami, ak nie sú naplnené obsahom. A obsahom by sme ich mali naplňovať my občania. Rovnako tak by sme mali dbať o udržanie ich formy a kondície. Ak chceme žiť ako slobodní ľudia v slobodnej spoločnosti, je nevyhnutné rešpektovať práva a slobody ostatných, rešpektovať základné pravidlá a inštitúcie zastupiteľskej demokracie a strážiť kritériá, vďaka ktorým je štát skutočným právnym štátom. A mali by sme to robiť dobrovoľne na základe všeobecne uznávaných hodnôt (a pre ne samotné) a morálneho kompasu. Dnes sme však stále intenzívnejšie vystavení útoku práve na tie, v podstate nevyhnutné podmienky fungovania demokracie. Sme vystavení útoku, ktorého cieľom je rezignácia na snahu naplňovať pojmy právny štát a demokracia obsahom. Ak rezignujeme, hrozí nám strata slobody, ľudských práv a možnosti žiť náš život podľa našich predstáv.

Hoaxy, propaganda, fake news, pojmy, ktoré sa stali bežnou súčasťou nášho jazyka, sú prostriedkom na dosiahnutie stavu rezignácie alebo priam odporu k slobodnej demokratickej spoločnosti a právnemu štátu a jeho inštitúciám. Motivácia ich tvorcov je veľmi jednoduchá. Je ňou presadzovanie vlastných záujmov. Najčastejšie vlastných mocenských záujmov. Predstava pravidiel a zákonov vzťahujúcich sa na všetkých rovnako pre nich jednoducho znamená hrozbu. Preto útočia na hodnoty, princípy, mechanizmy a inštitúcie demokracie a právneho štátu.

V dnešnej postfaktickej dobe, hrajú prím emócie pred faktami a realitou. Je možné zverejniť hoc i úplný nezmysel a vždy sa nájdu recipienti, ktorí mu uveria a berú ho vážne. Na každý fakt sa nájde protiargument, je možné spochybňovať očividnú realitu. Táto situácia je pre šíriteľov dezinformácií a propagandy skvelým prostredím. Tých, ktorí využívajú dezinformácie, lži a propagandu je celá pestrá paleta. Od zmätených individuí, u ktorých množstvo informácií predbehlo ich schopnosť vnímať realitu, až po cynických manipulátorov, zločincov bažiacich po finančnom či mocenskom zisku. Bezpečnostné riziko spojené najmä s touto druhou skupinou exponenciálne narastá, ak ide o štátneho aktéra. Najväčším producentom dezinformačných kampaní na štátnej úrovni je dnes Rusko. To je holý fakt, ktorý nepopierajú ani sami ruskí predstavitelia a tzv. hybridná vojna je súčasťou oficiálnej ruskej vojenskej doktríny.

ĽUDSKÁ MYSEĽ AKO FRONTOVÁ LÍNIA

Valerij Vasilievič Gerasimov, dnešný náčelník generálneho štábu ozbrojených síl Ruskej federácie, napísal v roku 2013, teda rok pred ruskou násilnou anexiou Krymu, pre ruský časopis Vojensko-priemyselný kuriér svoje zamyslenie nad novou koncepciou vedenia vojnových konfliktov. Hybridná vojna predstavuje konflikt, ktorý v sebe kombinuje využitie klasického spôsobu boja s ďalšími nevojenskými metódami vedenia konfliktu, na ktoré je kladený veľký dôraz. „Úloha nevojenských prostriedkov dosahovania politických a strategických cieľov narástla a v mnohých ohľadoch prekonáva silu

klasických zbraní. **Ťažisko vedenia konfliktov sa presúva k politickým, ekonomickým, informačným prostriedkom a spočíva vo využití protestného potenciálu populácie.**“ Inak povedané, cieľom takéhoto snaženia je v maximálnej možnej miere rozložiť systém, stabilitu v krajine, ktorú vnímame ako hrozbu, resp. na ktorú cieľime. Takýto štát sa stáva podstatne jednoduchším cieľom. „Dokonale prosperujúci štát sa môže v priebehu niekoľkých mesiacov alebo dokonca dní zmeniť na arénu divokého ozbrojeného konfliktu, stať sa obeťou zahraničnej intervencie, upadnúť do chaosu, humanitárnej katastrofy a občianskej vojny,“ napísal generál Gerasimov. Hlavnou myšlienkou článku je, že hranice medzi mierom a vojnou sa stierajú a niekedy nie je zrejmé, že vojna už prebieha. Je to stav stálej vojny, keď je prakticky nemožné rozlíšiť, či vojna prebieha, alebo nie.

„**Ruský pohľad na modernú vojnu je založený na teórii, že hlavným bojovým priestorom je myseľ. Vedenie nových vojen alebo vojen novej generácie bude preto založené na informačnej a psychologickej vojne, aby sa dosiahla nadvláda nepriateľských vojsk, aby sa získali pod kontrolu jeho zbrane, t. j. aby sa morálne a psychologicky zlomili ozbrojené sily a civilné obyvateľstvo nepriateľa. Hlavným cieľom je čo najviac obmedziť nasadenie ťažkej vojenskej sily a dosiahnuť, aby vojenské a civilné obyvateľstvo naopak podporovalo útočníka na úkor vlastnej vlády a na úkor vlastnej krajiny. Zmienka o permanentnej (stálej) vojne je zaujímavá, pretože jej predpokladom je permanentný (stály) nepriateľ. V súčasnej geopolitickej štruktúre je týmto nepriateľom západná civilizácia, jej hodnoty, kultúra, politický systém a ideológia**“ (Grohmann 2015). Konštatoval v reakcii na Gerasimova riaditeľ Strediska bezpečnostného a strategického výskum Lotyšskej národnej akadémie obrany Janis Berzinš.

Valerij Vasilievič Gerasimov, náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl ruskej federácie
Zdroj: TASS

Jedným z nepopierateľných dôkazov o praktickom fungovaní ruských dezinformačných kampaní bolo odhalenie tzv. trollej farmy v Petrohrade fínskou novinárkou Jessikkou Arovou a tímom jej spolupracovníkov v roku 2015. Novinárka je odvtedy sama terčom „trollenia“ a rôznych dezinformačných kampaní.

Ukážka z rozhovoru s ňou z Denníka N:

„Na čo útočia? Čo im tak leží v žalúdku?“

Útočia na našu slobodu slova, slobodu novinárov, slobodu vyšetrovania, dokonca aj na slobodu akademického výskumu. Robia to cez diskreditačné kampane — poškadzujú reputáciu

bežných ľudí zo západnej spoločnosti. O tom je moja kniha. O ľuďoch, ktorí bojujú a bránia sa.

Čo tým sledujú?

Títo prokremelskí útočníci chcú navonok to isté čo dovnútra Ruska: umlčať kritikov ich režimu a destabilizovať všetkých naokolo. Vytvoriť kritikom imidž nespoľahlivých, nedôveryhodných ľudí a spochybníť tak ich názor na politiku Kremľa. Pre Putina sú to strategickí nepriatelia, a čím menej ich bude, tým lepšie.

Vy ste jedným z cieľov ich útokov.

Áno, ja som celkom dobrý príklad. Na mňa zaútočili preto, že som chcela debatovať o hrozbe ruskej informačnej vojny, teda o trolloch. Tým, že zaútočili na mňa, chceli pokračovať vo svojej informačnej vojne proti západným krajinám. To isté sa deje aj ľuďom, ktorí odhaľujú korupciu ruskej vlády. Pre tú je, samozrejme, jednoduchšie pokračovať v korupcii, keď nehrozí, že ju niekto odhalí a zverejní to“ (Denník N, 10. 6. 2020).

Na ruské hybridné hrozby reagoval svojím uznesením aj Európsky parlament. Uznesenie Európskeho parlamentu z 23. novembra 2016 o strategickej komunikácii EÚ s cieľom bojovať s propagandou tretích strán zameranou proti Únii jasne v 8. článku konštatuje: „(EP) uznáva, že ruská vláda využíva širokú škálu nástrojov a prostriedkov, ako sú expertné skupiny (think tanks) a osobitné nadácie (napr. Russkij mir), osobitné orgány (Rossotrudničestvo), viacjazyčné televízne

stanice (napr. RT), domnelé tlačové agentúry a multimediálne služby (napr. Sputnik), cezhraničné sociálne a náboženské skupiny, keďže režim sa chce predstaviť ako jediný obhajca tradičných kresťanských hodnôt, sociálne médiá a internetových trollov s cieľom spochybníť demokratické hodnoty, rozdeľovať Európu, získať domácu podporu a vytvárať dojem zlyhávajúcich štátov vo východnom susedstve EÚ; zdôrazňuje, že Rusko investuje významné finančné zdroje do svojich dezinformačných a propagandistických nástrojov, ktoré využíva buď priamo štát, alebo spoločnosti a organizácie ovládané Kremľom; zdôrazňuje, že na jednej strane Kremľ financuje politické strany a ďalšie organizácie v rámci EÚ s úmyslom poškodiť politickú súdržnosť a že na druhej strane sa jeho propaganda priamo zameriava na konkrétnych novinárov, politikov a jednotlivcov v EÚ“ (Uznesenie EP 23. 11. 2016, čl. 7 – 15).

STARONOVÁ HROZBA

Ruská hybridná vojna však nie je fenoménom posledného obdobia. Gerasimova doktrína, najmä jej časť týkajúca sa tzv. informačnej vojny je len popisáním praxe, ktorá je stará už viac ako 60 rokov.

„Ruská koncepcia vedenia hybridnej vojny, inými slovami nevyhláseného konfliktu proti cudzím štátom pod prahom vojnového stavu, je pomerne stará, v podstate nadväzuje na masovú produkciu aktívnych opatrení a dezinformácií sovietskych tajných služieb proti euroatlantickému spoločenstvu a zvyšku sveta. Dá sa dokonca povedať, že vďaka využívaniu rôznych moderných komunikačných kanálov, ktoré pred pádom Sovietskeho zväzu neboli k dispozícii, je hybridná

akcia v súčasnosti viac-menej oficiálnou súčasťou zahraničnej politiky Ruskej federácie, ktorá je zameraná na spriatelnené, neutrálne aj tzv. nepriateľské štáty“ (Hrubý 2022).

Predseda Bezpečnostného výboru poslaneckej snemovne Českej republiky a niekdajší šéf českého Ústavu pro studium totalitních režimů Pavel Žáček vie, o čom hovorí. V prípade šírenia dezinformácií použil výraz „aktívne opatrenia“. **Aktívne opatrenia** — z ruského „aktivnyje meroprijatja“ — boli jednou z hlavných náplní činností sovietskej KGB. Išlo o „prísne tajné opatrenia, smerujúce v konečnom účinku k podpore zahraničnej politiky a bezpečnosti svetovej socialistickej sústavy alebo k naplneniu určitého operatívneho zámeru“. A prečo ich spomíname? Dôvod je jednoduchý, nejde totiž o nič iné ako o to, čo sa dnes skrýva pod názvom informačná vojna, dezinformácie, hoaxy a propaganda. Informačná, hybridná vojna v dnešnej podobe má svoje korene v minulosti. Na tieto korene plynule nadväzuje a sú to ony, ktoré vytvorili v Európe podhubie pre jej dnešné úspechy.

KONTINUITA MYSLENIA

Vďaka personálnej kontinuite na najvyšších miestach a najmä v bezpečnostných zložkách ruského štátu tu nemohlo ani po konci studenej vojny prísť k zmene pohľadu na svet. K zmene paranoidného vnímania slobodného sveta ako nepriateľa, ktorý sa snaží Rusko zničiť. Ruské tajné služby neboli nikdy reformované. „Plne súhlasím s tým, že nie je možné zredukovať všetko na osobnosť Stalina, nie je to o Stalinovej osobnosti, je to o inštitúciách, ktoré zanechal, o inštitúciách, ktoré neboli reformované. Každý, kto počas týchto posledných rokov chodil na zhromaždenia v Rusku,

Dedičstvo

Zdroj: <https://www.newstatesman.com/world/europe/ukraine/2022/08/joseph-stalin-lessons-for-vladimir-putin>

zažil, resp. prvá vec, ktorá mu padla do oka, keď bol prvýkrát zadržaný a dostal sa do priestorov ministerstva vnútra, bolo, čo sme videli na stenách — videli sme na stenách Stalinových bolševikov, zakladateľov ministerstva vnútra, Ježova, Beriju, ďalších katov, na ktorých je krajina stále hrdá... Preto je problém, samozrejme, v inštitúciách. Keď hovorím Stalin, mám na mysli tieto inštitúcie. Nie je možné si predstaviť, že na policajnej stanici v Nemecku visí na stene portrét Göringa. V Rusku je to presne tak, stále existujú pamiatky Dzeržinského. Oddelenia, kde dnes mlátia demonštrantov, sú tie oddelenia, ktoré vytvoril Stalin. Svoju históriu stvorenia počítajú do tejto doby a sú priamymi dedičmi toho, čo bolo vtedy vytvorené“ (Svoboda 6. 3. 2023).

Prezidentom tejto krajiny je tiež bývalý príslušník KGB. Imperiálne vnímanie sveta rozkúskovaného na sféry vplyvu mu ostalo. Rovnako ako vnímanie nepriateľa. Príslušníci KGB slúžili komunistickému režimu, ideológii postavenej na lži a manipulácii. Manipulácii, prekrúcaní faktov a úplnej dezinterpretácii skutočnosti. Dnes však už ani nejde o ideológiu. Ide im o prežitie a bezohľadné presadzovanie vlastných mocenských záujmov.

Vďaka personálnej kontinuite a kontinuite myslenia pretrvávajú v Rusku aj prostriedky a formy udržania si mocenského postavenia. Kontinuita myslenia a strach zo straty moci sú atribúty, pre ktoré by bolo naivné sa domnievať, že hovoriť o vojne, ktorej sme súčasťou, je zbytočným preháňaním a výmyslom. Rovnako tak nie je výmyslom hovoriť, že cieľom útoku na demokracie je rozvrátenie dôvery v spoločnosti, dôvery v inštitúcie, vzájomnej dôvery medzi jednotlivcami a skupinami, kumulovaním konfliktov. Položme si jednoduchú otázku. Je ťažšie ovládnuť vnútorne rozloženú krajinu plnú štiepenia bez vzájomnej dôvery a zmietanú konfliktami alebo je jednoduchšie rozvrátiť krajinu, v ktorej sa nič podobné nedeje? Myslíme si, že odpoveď je veľmi jednoduchá.

PROSTRIEDKY OBRANY

Vďaka ruskej kontinuite vieme, že hrozba, ktorej čelíme, nie je nijako nová. Nové sú viac-menej len prostriedky, teda sociálne siete a informačné technológie, ktorými je možné jej formy masívnejšie, a žiaľ, aj efektívnejšie uplatňovať. Vedomosť o kontinuite však prináša aj možnosť efektívne sa brániť. Dnešné ruské konanie je do významnej miery možné pochopiť poznaním minulosti. V podmienkach aktuálnej

Vladimír Vladimírovič Putin druhý zľava, medzi kolegami z KGB a STASI z čias pôsobenia na rezidentúre KGB v Drážďanoch
Zdroj: BSTU

informačnej vojny poznaním a odhalením jej koreňov, prostriedkov a fungovania v minulosti. Personálna kontinuita znamená kontinuitu myslenia a naučených spôsobov konania. Samozrejme, nie je možné vidieť do ruskej „kuchyne“, kde sa dnes chystajú aktuálne dezinformačné kampane. Nedá sa ani vstúpiť do archívov KGB, ktoré sú a boli neprístupné verejnosti. V archívoch pamäťových inštitúcií na Slovensku a v Českej republike však existujú zachované zväzky jednotlivých „aktívnych opatrení“ realizovaných vtedajšími tajnými službami komunistického Československa pod záštitou KGB. Sú veľmi cenným informačným zdrojom.

Sovietska delegácia na stretnutí delegácií
komunistických rozviatok 1978

Zdroj: ABS ČR

MENŠIA SESTRA

Produkcii „aktívnych opatrení“ zabezpečovala I. správa Zboru národnej bezpečnosti, teda rozviadka komunistického Československa, rozviadka ŠtB. Je dôležité si uvedomiť, že vtedajšie československé tajné služby (podobne ako napokon celá krajina) neboli nikdy nezávislými službami suverénneho štátu. Snáď s výnimkou niekoľkých mesiacov roku 1968 boli vo vazalskom područí KGB. V prípade I. správy-ZNB išlo skutočne o satelitnú službu sovietskej I. hlavnej správy Výboru štátnej bezpečnosti ZSSR, skr. I. HV VŠB ZSSR sovietskej rozviadky, rozviadky KGB. Rozviadka ŠtB zrkadlila svoju „väčšiu sestru“ nielen v organizačnej štruktúre, administrácii dokumentov, ale hlavne v pracovných metódach a cieľoch, stanovovaných v širších horizontoch práve moskovskou centrálou.

4. II. 1982

A-00 137/36-82

36. odbor I. správy SNB

Výtisk č. 1

k rukám s. náčelníka

Počet listů: 2

z d o

Přílohy: 0

Věc: Podkladové materiály k přípravě jednání náčelníků
rozvědek ZSS v SSSR - zajištění

Ve dnech 17. - 21.4.1978 se konala v CSSR porada delegací
rozvědek orgánů státní bezpečnosti zemí socialistického spole-
čenství. Na závěr jednání byl přijat ZÁVEREČNÝ dokument, který
stanovil následující úkoly platné do příští porady, tj. do r. 1982.

V oblasti aktivních opatření

Účastníci porady považují za účelné soustředit úsilí bra-
trských rozvědek na provádění akcí, jejichž cílem je:

- posilování uvolňování mezinárodního napětí, odvrácení možnosti
vzniku globálního raketového a jaderného konfliktu, přesvěd-
člivých vládních, politických a veřejných kruhů západu na rea-
lističtější pozice ve všech aspektech politiky mírové koexis-
tence;
- oslabování panic USA v západní Evropě a jiných klíčových ob-
lastech světa, sestření rozporů v rámci NATO;
- kladení odporu politické a vojenské integraci zemí "Společného
trhu" pod záštitou NSR, pekusům nejreakčnějších a nejagresiv-
nějších kruhů zaujmout vedoucí pozice v západní Evropě;
- poskytnutí podpory národně-osvobozeneckým silám v Asii, Africe,
Latinské Americe;
- odhalování intrik pekingského vedení na mezinárodní scéně,
které jsou nepřátelské socialismu; pobízet ČLR k tomu, aby
se zřeklo nepřátelské politiky vůči socialistickému společen-
ství a světovému komunistickému hnutí;

Ciele aktivných opatrení vyplývajúce so Záverečného dokumentu
stretnutie delegácií komunistických rozvedok v roku 1978
Zdroj: ABS ČR

To sa týkalo aj oblasti realizovania „aktívnych opatrení“. Tie sa mimochodom objavujú medzi hlavnými úlohami československej rozviedky už v prvom štatúte, teda akomsi ustanovujúcom dokumente rozviedky z roku 1954. Medzi hlavné úlohy rozviedky podľa tohto štatútu patrilo:

- *získavanie informácií: najmä o vojensko-politických plánoch a prípravách USA, Anglicka, Francúzska, SRN a ostatných kapitalistických krajín proti ČSR (ČSSR) a spriateleným krajinám, získavanie informácií vedeckého a hospodárskeho charakteru,*
- *boj proti zahraničným rozviedkam a emigrantským centráam bojujúcim proti ČSR/ZSSR prípadne iným spriateleným krajinám,*
- **vykonávanie tajných vplyvových a ďalších opatrení (vykonávanie „aktívnych opatrení“)...** (RMV 100/1954).

AKTÍVNE OPATRENIA

Smerovanie aktívnych opatrení (AO) bolo určované na základe vzájomných porád medzi predstaviteľmi KGB a ŠtB. Nedá sa ale hovoriť o poradách v pravom slova zmysle. ŠtB jednoducho len plnila vôľu svojej „väčšej sestry“. Ciele vo všeobecnej rovine sa, samozrejme, prispôbovali okolnostiam a vývoju svetovej politiky. Plánovanie a koordináciu aktívnych opatrení zabezpečoval od prvej polovice 60. rokov v rámci rozviedky ŠtB samostatný odbor — 8. odbor 1. HS ZNB (Prvej Hlavnej správy Zboru národnej bezpečnosti), odbor dezinformácií a aktívnych opatrení. Koncom 60. rokov bol k nemu pričlenený 7. odbor, tzv. Služba zvláštneho určenia,

v ktorej gescii boli plánované „ostré akcie“, teda sabotáže, prípadne podľa sovietskeho vzoru vraždy, najmä tzv. zradcov a výrazných zahraničných oponentov režimu. V rokoch 1971 — 1974 mal odbor názov Odbor psychologických operácií, od roku 1974 do roku 1989 mal odbor označenie 36. odbor aktívnych a vplyvových opatrení.

Zhruba od roku 1964 až do pádu režimu bol cieľ aktívnych opatrení takýto:

„Podporovať socialistické krajiny v ich boji za mier a odzbrojovacie stratégie,... podporovať zóny bez zbraní... dosiahnuť likvidáciu chemických zbraní... zrieknutie sa vývoja nových zbraňových systémov...

Pomáhať protivojnovému hnutiu v západnej Európe a USA, podporovať mierové iniciatívy nezúčastnených krajín s cieľom zvýšiť politický tlak na vlády NATO.

Oslabiť pozíciu USA v západnej Európe a vyostriť konflikty v NATO.

Aktívne pôsobiť na vlády, jednotlivých verejných činiteľov a veľkých podnikateľov hlavných kapitalistických krajín s cieľom stimulovať ich ku konštruktívnemu postoju voči socialistickým krajinám...

Odhaliť agresívny charakter zahraničnopolitického kurzu USA, ich politiku štátneho terorizmu.

Zdiskreditovať nepriateľské tajné služby, centrá ideologickej diverzie, odhaliť činnosť špeciálnych služieb západných krajín zameranú na pomoc disentu a tzv. ochranu ľudských práv...“ (ÚSTR, Smernice pre rozvednu prácu 1964, 1980, 1983).

Medzi základné spôsoby a prostriedky realizácie vykonávaných aktívnych opatrení patrili:

- *organizovanie štrajkov, protestných zhromaždení, demonštrácií, konferencií, rozhovorov, verejných zhromaždení,*
- *využívanie vysokopostavených osôb (politikov, novinárov), dokumentov rôznych organizácií, štátnych úradov na šírenie prosovietskych názorov, vyhlásenia politických strán,*
- *ovplyvňovanie politiky prostredníctvom vysokopostavených jednotlivcov, organizácií alebo skupín,*
- *interpelácie v parlamente, rozpravy v parlamente, prejavy vo vláde, nóty ministrov,*
- *oficiálne intervencie veľvyslanca,*
- *uverejňovanie článkov, dokumentov, komentárov v tlači a rozhlase,*
- *tlačové konferencie, vyhlásenia,*
- *televízne programy a filmy,*
- *protestné telegramy, listy čitateľov, výhražné listy,*
- *vydávanie kníh, brožúr, letákov, nálepiek, plagátov,*
- *používanie napodobenín bulletinov, listov, dokumentov.*

Pri zamyslení sa nad týmito cieľmi a formami je možno vidieť mimoriadnu podobnosť s mnohými dnešnými aktivitami a „dejmi“. Bezpečnostní experti a experti na dezinformácie, poukazujú na skutočnosť, že ruská informačná vojna je presne cielená na jednotlivé krajiny. V každej zvlášť útočí na konkrétne trecie plochy v spoločnosti, ktoré majú konfliktný a rozkladný potenciál. Takisto cieľi aj na úrovni medzinárodných vzťahov. Opäť však nejde o žiadnu novinku. V dokumente datovanom do druhej polovice 60. rokov

T A J N Ě

Soudruh plk. V e r o b j e r

s d e

Při návštěvě s.Sokolova z D-služby sovětské rozvědky v Praze, hovořili jsme v rámci výměny zkušeností s provádění aktivních opatření i o sovětském způsobu provádění letákových akcí formou malých raket. Soudruh Sokolov hovořil o její použití v Rakousku a v NDR, stručně nás seznámil s tím jak je raketa vyrobena a jak je proveden odpalovací systém. Protože máme řadu tematických možností k vyzkoušení tohoto velmi dobrého způsobu distribuce letáků, požádali jsme s.Sokolova, aby tlumočil s.gen.Ágažancovi naši prosbu o zaslání vzorku rakety spolu s technologickým postupem a technickými údaji o výrobě, abychom mohli ve spolupráci s naší VI.správou sami rakety ze západních materiálů vyrobit, zde vyzkoušet a předložit návrhy na jejich použití při akcích v zahraničí. Protože jsme doposud nedostali správu o stanovisku Vaší D-služby, obracím se na Vás se žádostí o urgenci krátkou cestou, abychom věděli, zda můžeme v tomto směru s pomocí Vaší rozvědky počítat či nikoliv.

Náčelník S.odboru:

Jr. B o r e c k ý

PODEPISOVÁNÍ SMLOUVY O ROZŠÍŘENÍ SPOLUPRÁCE MEZI
I.HS VSB SSSR a I.S SNB v roce 1983.

Smlouvu podepisují - za I.HS VSB SSSR genmjr. M.M.TURČÁK
- za I.S SNB plk. J.ZÁVADA

Na snímku zleva stojí - 1) člen delegace SSSR, 2) plk. O.A. Kozlov,
3) plk. K. Zalabák, 4) pplk. S. Viktor, 5) člen
delegace SSSR, 6) genmjr. A.S. Kulik, 7) genmjr.
Spolnikov, 8) plk. O. Dovina, 9) genmjr. V.P.
Burdin, 10) plk. V.A. Vorobjev, 11) plk. Š. Viedenský.
(za s. Zalabákem stojí další člen delegace
SSSR)

Podpis Zmluvy o rozšíření spolupráce mezi
rozvědkou KGB a rozvědkou ŠtB
Zdroj: ABS ČR

20. storočia nazvanom *Realizácia účinných aktívnych opatrení — jedna z hlavných úloh československej rozviedky* jeho neznámy autor napísal: „Základným, najdôležitejším predpokladom pre realizovanie aktívnych opatrení je cieľavedomosť, zamerania jednotlivých aktívnych opatrení. To predpokladá dôkladnú znalosť rozloženia politických, hospodárskych a vojenských síl nepriateľa, jeho slabých miest, znalosť problematiky tej-ktorej krajiny. Predpokladá to ďalej schopnosť predvídať ďalší politický vývoj v danej krajine, analyzovať, ktorý z politických smerov je potrebné podporovať“ (ABS, f. I. S-SNB, SF 01.). Detailné cielenie na možné problémové miesta s konfliktným potenciálom vidno napríklad pri snahách o narušanie vznikajúceho Európskeho hospodárskeho spoločenstva — dnešnej EÚ. Zdá sa, že tento cieľ je jeden z tých, ktorý sa nezmenil do dnešných dní. Rozviedka ŠtB hodnotila, že pevnosť EHS závisela najmä od dobrých vzťahov SRN a Francúzska. Ako potenciálne konfliktné zóny boli vyhodnotené záujmy hospodárskych kruhov v SRN (Spolkovej republike Nemecko), ktoré nechceli neustále ustupovať Francúzsku. Ďalej vo francúzskej obave z rastu nemeckých monopolov, ktorá mala byť veľmi silná (išlo o pôsobenie spoločností Krupp, Thyssen a ďalších). Tieto rozpory chcela rozviedka ŠtB využiť v boji s „najnebezpečnejším rysom francúzskej zahraničnej politiky“ (A ÚPN, I. správa ZNB, reg. č. 10443/121). Tým najnebezpečnejším pre komunistické rozviedky na čele s Moskvou nebolo nič iné ako francúzsko-nemecké zmierenie po druhej sv. vojne a ich hospodárska a politická spolupráca!

Niektoré z vyššie uvedených foriem a cieľov dezinformačných kampaní je pre pochopenie a vytvorenie si plastickejšieho obrazu dobré priblížiť na konkrétnych príkladoch.

„DENACIFIKÁCIA“

Pojem denacifikácia súvisí s procesom vyrovnávania sa s nacistickou minulosťou v Nemecku po 2. svetovej vojne, ktorej snahou bolo potrestanie nacistických zločincov a demokratizácia krajiny. To, že ho dnes absolútne nehanebne zneužíva ruská propaganda, snažiac sa vykresľovať Ukrajinu ako krajinu, v ktorej čele stoja „nacisti“, zdôvodňujúc týmto svoju agresívnu inváziu, však nemôže prekvapiť, ak trochu poznáme históriu. Rusi tak robia z prostého dôvodu, majú tento naratív vžitý celé desaťročia.

V roku 1964 sa verejnosť v Československu a neskôr takmer v celej Európe dozvedela o fantastickom objave štyroch debien, objavených potápačmi Zväzarmu a ministerstva vnútra v Čiernom jazere na Šumave. Debny boli plné materiálov z čias nacizmu. Nález debien bol nafilmovaný štábom Česko-slovenskej televízie, ktorá s potápačmi v tej dobe natáčala dokumentárnu sériu *Zvedavá kamera*. Prakticky okamžite po náleze boli na miesto nálezu pozvaní novinári z tunajších i zahraničných redakcií. Debny boli následne prevezené do Prahy. Tu sa s istým odstupom konala tlačová konferencia ministra vnútra Ľubomíra Štrougala, ktorý verejnosť zoznámil s obsahom materiálov. Išlo o dokumenty z dielne Ríšskeho hlavného bezpečnostného úradu, Gestapa, a Sicherheitsdienstu. Bola to senzácia. Materiály totiž dokazovali, že viacerí nemeckí politici aktívni v dobe nálezu majú temnú nacistickú minulosť, že Nemecko sa ani po 20 rokoch od konca vojny stále nie je schopné zbaviť tieňov nacizmu atď.

Tento „fantastický nález“ bol, samozrejme, v skutočnosti „aktívnym opatrením“ odboru aktívnych opatrení

Aktívne opatrenie NEPTÚN, vyťahovanie „nájdených debien“
Zdroj: ABS ČR

československej rozvedky. Materiály v debnách boli v skutočnosti čisté hárky papiera. Dokumenty neskôr prezentované verejnosti a médiám boli čiastočne pravé, čiastočne upravené terminológiou ŠtB tzv. falsdokumenty pochádzajúce z viacerých archívov v ČSSR a niekoľko dokumentov po predbežnej dohode dodalo KGB.

Cieľom akcie okrem kompromitácie konkrétnych politikov malo byť donútenie Spolkovej republiky Nemecka, v ktorej sa vážne uvažovalo o uplynutí premlčacej doby nacistických zločinov, aby túto lehotu predĺžila. Zdá sa to ako cieľ vlastne veľmi cnostné a dobré. Napokon sa ho podarilo dosiahnuť. Ale hlavný zámer predĺžiť premlčaciu dobu nacistických zločinov nebola spravodlivosť. Išlo o možnosť poukazovať na nacistickú minulosť Nemecka a jeho predstaviteľov ľubovoľne dlhý čas. Naratív nacistickej minulosti

Uvítali jsme zprávu sovětských přátel o jejich spoluúčasti na provedení akce "NEPTUN" a přizpůsobujeme své materiály tak, aby odpovídaly charakteru beden, tj. 6. správy RSHA, německé zahraniční rozvědky. Sovětské připomínky zpracujeme již tak, že budou promítnuty přímo v tiskové konferenci ministra vnitra s. Štrougala dne 15. září dopoledne. Ohlas na tiskovou konferenci zajistíme tiskovými akcemi na Západě, kde zveřejníme články speciálně připravené naší a Vaší rozvědkou. Zároveň kromě kanálů našich, tj. ČTK, televize, rozhlasu apod. jakož i tiskových konferencí na klíčových našich zastupitelských úřadech na Západě použijeme uvedených kanálů k přetiskování archivních materiálů, dokumentů s cílem rozšířit o nejvíce kampaň tak, aby předcházela účinným opatřením, která spojujeme v přípravě AO "ATOM". Vzhledem k napjatému termínu 15. 9. 1964, který nemůžeme již změnit, uvítali bychom, kdyby mohli náčelník odboru AO a jeho zástupce přiletět do Moskvy mezi 1. a 5. zářím k ústnímu projednání všech nutných podrobností a k převzetí vašich materiálů.

Tiskové kanály:

- Rakousko - WIENER WOCHENBLATT (přes HARTMANNA od TRANSPRESSU.)
EXPRESS (přes HARTMANNA)
RUNDBLICK (přes šéfredaktora ZELTNERA)
NEUES BESTEREICH (přes MARIO člen zahraniční rubriky).
- Berlín - SPANDAUER VOLKSBLATT (přes šéfredaktora)
- Dánsko - POLITIKEN (přes redaktora hospodářské rubriky)

Účast KGB na aktivním opatření NEPTÚN
Zdroj: ABS ČR

2. These referátu s. ministra :

Konečný návrh referátu bude s. ministrowi předložen do 5.9.64. Koncept referátu musí být průběžně doplňován o všechny nové skutečnosti, které se v průběhu dalších šetření zjistí a které se na tiskové konferenci dají využít.

Referát musí být ofenzivní-útočný, odalovat cíle západoněmeckého militarismu a revanšismu věcnou a vtipnou formou. Zásadně se vyhnout všeobecným politickým frázím.

- Výročí Slovenského národního povstání a blížící se výročí Mnichova. Dnešní mnichované.
- V čem spočívá skutečné nebezpečí západoněmeckého militarismu a revanšismu. / využít poznatky naší agentury, především té, které pracuje v sudetoněmeckém hnutí: Natan, Braun /, dále poznatků z revanšistických tiskovin a plátků/ Heimatbriefe, Mitteilungsblatt der SL /
- blížící se 20 ti leté výročí ukončení 2. světové války. 20 ti letá promlčecí lhůta v NSR na válečné zločiny. Zvyšuje význam nalezených dokumentů.
- Kolorit Železné Rudy a okolí. Fakta o přítomnosti zpravodajských orgánů SD, Abwehru, jednotek SS případně dalších nacistických složek v prostoru Železné Rudy.
- Úsilí Američanů a v pozdější době západoněmecké zpravodajské služby - zájem o tento prostor
- Charakteristika nalezených materiálů podle materiálů, které v akci použijeme / na základě dohody se sovětskou rozvědkou / význam dokumentů
- ~~Průběh hledání materiálů, práce s nimi, význam, využití z hlediska~~ ústní vysvětlení k dokumentům, které byly novinářům poskytnuty ve fotokopii
- Zdůvodnění, proč. MV nehodlá tyto materiály jako celek v nejbližší době zveřejnit.

Podklad ministra L. Štrougála na tlačovou konferenci k „nálezu“ dokumentov
Zdroj: ABS ČR

Ladislav Bittman, krycím menom Brychta, v neopréne pri „prehľadávaní“ jazera. L. Bittman bol jeden zo strojcov tejto vplyvovej operácie. Po auguste 1968 ušiel z ČSSR a verejnosť sa jeho prostredníctvom dozvedela pravdu o zázračnom „náleze“
Zdroj: ABS ČR

Nemecka tak mohli komunistickí predstavitelia kedykoľvek ľubovoľne používať. Ak by boli nacistické zločiny premlčané, mala by táto „karta“ oveľa nižšiu silu. Zneužívanie „témy“ nastickej minulosti bolo v KGB a v Sovietskom zväze jedným z najobľúbenejších.

V širšom zmysle mohol byť ako nacista či fašista označený prakticky ktokoľvek. Pojem využívali proti akémukoľvek „nepriateľovi“ — či šlo o konkrétnu osobu, vládu, organizácie, či dokonca krajiny. Ako nasticke bolo sovietskou propagandou prezentované aj ČSSR v roku 1968.

Fašistami ale boli z pohľadu KGB a politických predstaviteľov Sovietskeho zväzu aj „radikálne kruhy“ v USA, v tom čase spolupracovníci a podporovatelia Ronalda Reagana.

Karlau
pro "Zona B.P.
získat na jin
u i. min. tla!

de/28.9.64

inženýr
Štěpán Václav 28.9.

10000 40

Náčelníkovi I. správy MV ČSSR

g. plk. J. Houskovi.

Ministerstvo vnitra
28.9.64
A/1-00249
1. oddělení - kina
(49 snímek)

Jak jsme Vás již informovali, je podle názoru naší služby "D" jedním z hlavních cílů akce "NEPTUN" kompromitace nynější rozvědky NSR.

V souvislosti s tím by bylo velmi žádoucí (při využití materiálů tiskové konference a známých skutečností o činnosti BnD proti západním zemím) uveřejnit prostřednictvím Vašich možností v západním tisku články, v nichž by se ukázalo, že tradice německé rozvědky pracovat vždy rozvědně nejen proti nepříteli, ale i proti svým spojencům, se nezměnila ani v nynější době.

K přípravě publikací prospěšných pro naše společné zájmy zasíláme v příloze soustředěné materiály ze zahraničního tisku. Prosíme, abyste nás informovali o jejich využití a také o uveřejňování článků v západním tisku v souladu s výše uvedeným plánem.

Současně sdělujeme, že my rovněž činíme opatření k zveřejňování podobných materiálů v rámci akce "NEPTUN" v buržoazním tisku.

Příloha: V souladu s textem (49 snímků na kinofilmu)

" 28 září 1964.

Přiložil: Bukač

Bukač

List KGB náčelníkovi československé rozvědky
v súvislosti s aktívnym opatrením NEPTÚN
Zdroj: ABS ČR

Min. St.	nitra
Dne: -2 III. 1966	
PRG	

Preklad z rustiny.

Náčelníkovi I. správy MV ČSSR
s. plk. J. H o u n k o v i

Naše služba je toho názoru, že Vaší službou prováděná akce Schuschnig v Rakousku je velmi správná a včasná.

V rámci výměny informací Vám sdělujeme, že v předvečer voleb v Rakousku uskuteční naše služba dvě opatření, zaměřená na zkompromitování vedení Rakouské lidové strany.

Zaprvé, bude rozšířeno "provolační" legalizované opoziční skupiny "Společnosti boje veteránů 45. roku" ("Kampfgemeinschaft der 45-er") ke všem členům Rakouské lidové strany s výzvou, aby bylo zabráněno zneužití ÖVP od linie bývalého kancléře Raaba. "Provolační" je natištěno na formulářích oficiálního tisku tiskové služby ÖVP. V "provolační" se zdůrazňuje, že Klausova politika může způsobit rozkol ÖVP a poškodit národní zájmy Rakouska.

Zadruhé, má být rovněž rozšířen předvolební leták, vydaný jménem západoněmecké neonacistické organizace "Aktionskomitee Mitteleuropa". V letáku je obsažena výzva k hlasování na ÖVP, protože Wihalm, Kraimer a ostatní zajistí "rozvoj Rakouska v rámci Velkého Německa". Leták má ukázat, že ÖVP vítá podporu ze strany neonacistických kruhů NSR.

Pokud se o "provolační" a letáku doví rakouská veřejnost, bylo by třeba, aby Vaše služba podporovala naše akce tak, aby se do buržoazního tisku dostaly příslušné správy.

" " března 1966.

Přel.: Bláhová

Aktivní opatření KGB kompromitující Rakousku
 ľudovú stranu podporou „neonacistov“
 Zdroj: ABS ČR

Rok 1968 v ČSSR z pohľadu Moskvy
Zdroj: facebook

Americký prezident, ktorý neváhal poukázať na teroristickú podstatu sovietskeho režimu, a ktorý opakovane (8. júna 1982 v britskej Dolnej snemovni a neskôr v roku 1983 v Orlande na Floride) použil na označenie Sovietskeho zväzu termín „ríša zla“ (po angl. *Evil Empire*) bol, samozrejme, terčom čísla jedna. V pomerne absurdnom aktívnom opatrení realizovanom formou letákovej kampane sa ho dokonca pokúšali prirovnávať k osobe Adolfa Hitlera...

V příloze zasílám 2x 2ks letáků, které rozesíláme v rámci realizace AO KEBA v USA. Cílem AO je diskreditovat Reagana přirovnáváním jeho osoby k Hitlerovi.

Snažíme se o to otevřít možnosti pro kritiku Reagana jako člověka, který v plné míře vyhovuje nejreakčnějším fašistickým kruhům.

AO KEBA je realizováno ve dvou fázích. V první etapě je rozesláno a volně rozšířeno 500 ks volebního letáku fašistické organizace z Arlingtonu. Letáky jsou směrovány do pravicových kruhů v Kongresu (Washington D.C.), do sdělovacích prostředků a menší část do států Texas, Louisiana, Florida, Nebraska, Maryland, Mississippi, Georgia, Jižní Karolína.

V druhé etapě je rozesláno a volně rozšířeno 800 ks letáků odsuzujících fašistické tendence v USA a srovnávacích výroky Reagana a Hitlera.

Letáky jsou směrovány ve Washingtonu a New Yorku do politických i společenských kruhů, mírovým organizacím, sdělovacím prostředkům, do OSN a některým diplomatickým misím.

Zádáme Vám o pomoc při získávání oblesů.

AO KEBA_ „nacista“ Ronald Reagan
Zdroj: ABS ČR

Dva pomníčky

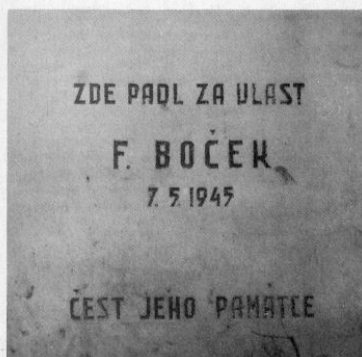
Krátce po druhé světové válce objevil se na trávníku blízko Strakovy akademie jednoduchý pomníček s prostým nápisem, který oznamoval, že na tomto místě padl za vlast F. Boček 7.5. 1945 - Čest jeho památce. Tento památník tu stojí dodnes, kolem dokola obrostlý keři, které v létě kvetou planými růžemi.

Po 21. srpnu 1968 - tuším někdy v říjnu, či začátkem listopadu, se objevil v samé blízkosti prvního pomníčku druhý, také prostý, který oznamoval, že Ing. Marie Charousková, narozená 25.10. 1942, zemřela 26.8. 1968. Nic více a nic méně. Kolem dokola keře, a pár květin ve vázičce.

Jednu neděli, vybaven fotoaparátem, šel jsem těmi místy, a stiskl jsem dvakrát spoušť své exakty. Datum úmrtí mladé ženy cosi naznačovalo. Začal jsem pátrat. Dověděl jsem se, že F. Bočka zastřelili esesmani, kteří v tanku projížděli Klárovem směrem k hradu. Marii Charouskovou, mladou, bezbrannou ženu zastřelili rudoarmeji, kteří projížděli na tanku stejnou cestou.

Odporné komedie jsem byl svědkem na jaře v roce 1969. Komunistům, kteří všemi možnými prostředky přesvědčovali národ, že Rudá armáda přišla na pomoc Československu jako přítel, velmi vadil pomníček a zvláště datum úmrtí mladé inženýrky. Protože by bylo nápadné, kdyby pomníček zčista jasna zmizel, dali zasadit před desku ozdobné rostliny se širokými listy, které upravili tak, aby listy zakrývaly obě data. A pak jednoho dne pomník zmizel.

O.E. Wallish

Rozdielny pohľad na zločiny
Zdroj: USTR/časopis Západ

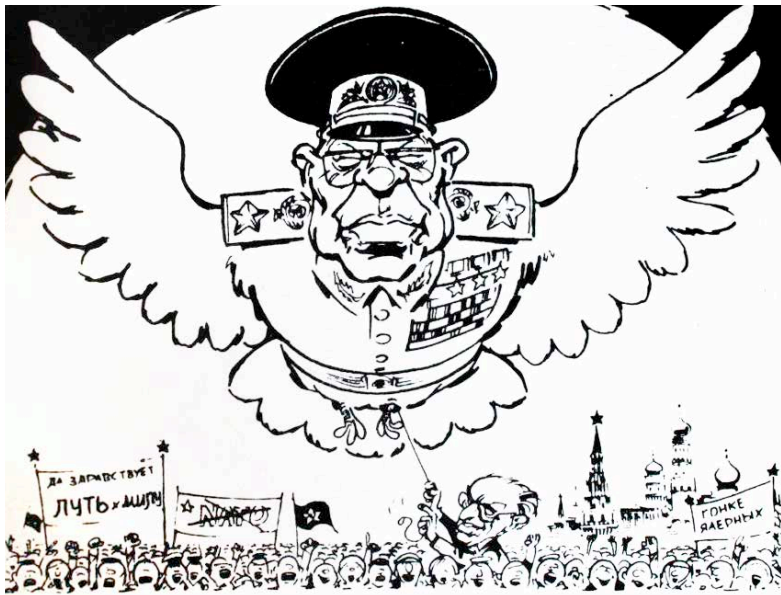
Denacifikácia, naratív vžitý celé desaťročia, je dnes len prispôsobovaný momentálnym potrebám na vlastných občanov šitej propagandy, vytvárajúc tak mobilizujúci obraz nepriateľa.

„ZA MIER“

„Veľký význam majú masové kampane. Kampane za odzbrojenie, proti vyzbrojovaniu, za stiahnutie cudzích vojsk, za likvidáciu cudzích vojenských základní.“ Konzultácie po línii Aktívnych opatrení s predstaviteľmi KGB 12. až 19. februára 1963 (ABS 80167/101).

Veľmi krátko po ruskom útoku na Ukrajinu sa začali vo verejnom priestore na Slovensku, ale i v Českej republike a i v iných európskych krajinách objavovať rôzne mierové iniciatívy, organizujúce pochody za mier. V každej krajine majú svoje špecifiká. Je ale zaujímavé, keď na pochodoch za mier odznieva myšlienka, ktorú prezentoval napríklad Jan Kavan na bratislavskom pochode za mier. Mier je možné dosiahnuť jednoducho tým, že sa Ukrajina vzdá svojich území, ktoré okupuje Rusko... Na iných pochodoch za mier zas vystupujú politici rôznych extrémistických strán či politici, ktorí na mítingoch vystupujú priamo s ruským veľvyslancom. Tu je možné opäť vidieť akúsi oživenú históriu...

„Vyhliadky nie sú príliš dobré, skôr naopak. Ako to v krízových situáciách často býva, Moskva prešla do ofenzívy a sovietska diplomacia vyvíja horúčkovitú činnosť, podporovaná plošnými propagandistickými a destabilizačnými kampaňami, v smere jednostranného vyrovnania v prospech Sovietov. Hlavným terčom je Západné Nemecko, ktoré sa zas raz stáva kľúčovou krajinou medzinárodných vzťahov. Mierové hnutia, „anti-nukleárne“ demonštrácie, svetové mierové zjazdy, kampane proti odzbrojeniu (tých druhých), sú namierené predovšetkým práve na spolkovú republiku, najmä na jej mladú generáciu. Heslo je jednoduché: za mier a proti vojne. Už zložitejšie je vysvetľovať, aj keď je to ľahké preukázať, že tou mocnosťou, ktorá (už svojou podstatou

Karikatúra rok 1984. Holubicu predstavuje Dmitrij Fjodorovič Ustinov, minister Obrany ZSSR. Špagát drží v ruke J. Andropov
Zdroj: Opus Bonum

a štruktúrou, svojou ideológiou a dlhým radom imperialistických výbojov) ohrozuje mier, je práve tá supervelmoc, ktorá mierové kampane organizuje, financuje a idealisticky ladených mladých mužov a ženy manipuluje... Cieľom a zmyslom sovietskej politiky je už mnoho rokov rozpoltiť západnú alianciu, odtrhnúť Európu od Spojených štátov a takto izolovanú Európu postupne finlandizovať.“ Napísal roku 1983 Gaston Duchêne v novinách Le Monde. Týmito slovami komentoval vtedajšie mimoriadne napäté dianie na medzinárodnej politickej scéne. Toto obdobie významnej eskalácie vo vzťahoch medzi komunistickým blokom a západnými demokratickými krajinami býva označované ako obdobie tzv. 2. studenej vojny. Súviselo s bezprecedentným

Strana SMER-SD a oslavy SNP vo Zvolene 29.8 2022.

Čestným hosťom bol veľvyslanec Ruskej federácie Igor Bratčikov

Zdroj: Facebook

rozhodnutím vtedajšieho vedenia Sovietskeho zväzu rozmiestniť na svojom území a území svojich satelitov nový typ balistických rakiet SS-20, schopných niesť atómové hlavice. Kremeľ využil miernejšiu klímu v medzinárodných vzťahoch, ktorá súvisela s podpismi viacerých odzbrojovacích dohôd a s podpisom Medzinárodného paktu o občianskych a ľudských právach v Helsinkách v roku 1976, a rozmnožil svoje rakety s cieľom vyvíjať nátlak na krajiny západnej Európy. Dočkal sa však pomerne ráznej odpovede, ktorou bolo rozhodnutie o rozmiestnení amerických balistických rakiet typu Pershing II v Európe, najmä v Nemecku. Sovietska KGB a všetky jej satelitné služby vrátane rozvedky komunistického Československa začali vyvíjať všemožné úsilie, aby tomu zabránili. Spolupráca so sovietskou rozvedkou sa sústreďovala na výmenu informácií o organizáciách a osobách v SRN a iných štátoch západnej Európy, ktoré aktívne vystupovali proti rozmiestňovaniu rakiet, výmenu informácií o priestoroch, kde mali byť rakety umiestnené,

a na konzultáciu spoločných AO v tejto línii. Väčšina AO realizovaných I. správou ZNB bola zameraná na podporu mierových hnutí v západnej Európe.

Pri konzultáciách Aktívnych opatrení konaných v máji 1981 v Moskve predstavili príslušníci rozviedky ŠtB kolegom z KGB niektoré svoje dovedty realizované aktivity. Opäť je tu možné odsledovať, že *modus operandi* týchto akcií ostáva rovnaký do dnešných dní.

Rezidentúra Brusel prostredníctvom svojich agentov ovplyvňovala rokovania valónskych socialistov, tzv. Belgický zväz na ochrancov mieru, aby v rezolúciách odmietli rozmiestňovanie rakiet v Belgicku. Boli uskutočnené vplyvové opatrenia proti niekoľkým belgickým poslancom. Z popudu rozviedky boli uskutočnené protestné zhromaždenia v Belgicku, tiež boli uskutočnené protestné podpisové akcie (v Gente 30-tisíc podpisov v Lutychu, 25-tisíc). Petície a podpisy boli posielané belgickému MZV (ministerstvo zahraničných vecí), Belgickému zväzu ochrancov mieru a belgickým odborom. Z iniciatívy rezidentúry prebehlo stretnutie španielskeho veľvyslanca v Bruseli s predsedom belgickej vlády s cieľom upozorniť politikov na nebezpečenstvo, ktoré prinieslo rozhodnutie o raketách v rade NATO pre politiku uvoľňovania. Tieto akcie prispeli k opakovanému odloženiu rozhodnutia belgickej vlády o umiestnení rakiet na svojom území. (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81282/108)

Rezidentúra v Londýne prostredníctvom svojho spolupracovníka podnietila odborový zväz kovopriemyslu k vydaniu rezolúcie proti umiestneniu rakiet na území Veľkej Británie. Táto rezolúcia sa stala podkladom pre vyhlásenie mierového výboru Labour Party rozosieleného v roku 1980 vládam, významným inštitúciám a osobnostiam vo viacerých krajinách západnej Európy.

Andrej Medvecký - poslanec NR SR

Poslanec NR SR Andrej Medvecký (Kotleba-LSNS) bojujúci za mier
Zdroj: Facebook

Mierový aktivista. Rok 1984
Zdroj: Opus Bonum

Rezidentúra Viedeň opäť prostredníctvom svojej agentúry inšpirovala rezolúciu vysokoškolskej rady proti americkým raketám. Rezolúcia bola rozosielená vysokým školám väčšiny západoeurópskych krajín.

Mimoriadne aktívna bola v boji proti rozmiestňovaniu rakiet rezidentúra v Bonne. V marci 1980 rozoslala v mene ochrancov životného prostredia leták s mapou skutočných a čiastočne vymyslených raketových základní, z ktorej malo vyplývať, že jadrové zamorenie hrozí celému územiu SRN.

Masová mierová demonštrácia v Bonne proti modernizácii jadrových zbraní v západnej Európe 1981

Zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Massale_vredesdemonstratie_in_Bonn_tegen_de_modernisering_van_kernwapens_in_West,_Bestanddeelnr_253-8611.jpg

Rezidentúra sa prostredníctvom svojej agentúry podieľala na organizovaní demonštrácie proti bruselským záverom NATO o raketovom zbrojení. Styky čs. rozviedky v prostredí Sociálnodemokratickej strany Nemecka (SPD) zorganizovali v Bonne v novembri 1980 manifestáciu s účasťou asi 7-tisíc osôb proti zvyšovaniu zbrojenia, militarizácii SRN, proti raketám. Manifestácia bola zároveň protestom proti verejným oslavám výročia založenia Bundeswehru. Agentúra (agenti – tajní spolupracovníci) čs. rozviedky organizovala v tom istom mesiaci zhromaždenie členstva SPD v mestskej hale v Bonne. V referátoch na tomto zhromaždení bolo kritizované rozhodnutie o rozmiestnení rakiet, militaristická politika SRN a USA a tiež vedenie SPD ako spoluzodpovedné za túto Politiku (Ibidem).

Protestujúci pália vlajku USA pred americkou vojenskou základňou v Nemecku, december 1982

Zdroj: <https://commons.wikimedia.org/wiki/>

File:DemonstrationRaketenStationierung1982.jpg

V podkladových materiáloch pre rokovania náčelníkov rozviadok krajín socialistického tábora píše náčelník čs. odboru aktívnych opatrení Václav Smíšek:

„V poslednom období, najmä v roku 1981, boli v ZE a hlavne v NSR rozvíjané akcie pomáhajúce vytváraniu politickej a organizačnej platformy mierového hnutia na najširšom politickom základe a jeho usmerňovaniu proti americkým úmyslom rozmiestniť jadrové rakety stredného doletu v Európe... Rozhodnutie USA a NATO o umiestnení rakiet zvrátené nebolo, ale najmä verejnosť a časť politických kruhov bola aktivizovaná proti dozbrojovaniu ZE a zaujala realistickejšie pozície v tomto smere. Mierové hnutie v západnej Európe sa postupne stalo vážnou politickou silou a prispelo aj k naštreniu vzťahov USA — Európa“ (Ibidem).

VYSOKÁ ŠKOLA SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI

Fakulta Státní bezpečnosti Praha

Katedra: Odborně bezpečnostní přípravy

Číslo jednací: A - 03/4 - DP - 84

T A J N Ě

Počet výtisků: 3

Výtisk číslo: 3

Počet listů: 74

D I P L O M O V Á P R Á C E

Téma: Operativní využití mírového hnutí v NSR jako celku
a specifické možnosti v politické straně "Grünen"
/ Zelení /

Autor diplomové práce

.....
npor. Jan Lepi

npor. Jan LEPI

Vedoucí diplomové práce

.....

mjr. ing. Antonín RADIM

Konzultant

.....
kpt. Jan ČEJKA

Diplomová práce budoucího příslušníka I. správy ZNB
Zdroj: ABS ČR

2. Využití mírového hnutí v NSR k realizaci aktivních opatření

Prostřednictvím aktivních opatření / AO / realizuje čs. rozvědka účinný boj proti imperialismu, který různými formami a metodami vystupňoval tlak proti mírovému hnutí v NSR. AO uskutečňovaná v této oblasti mají za úkol usměrnit a ovlivnit toto hnutí s cílem zvýšení účinnosti jeho boje za udržení míru na celém světě. Rozpracování a ovlivňování mírového hnutí však v poslední době získává další význam, neboť je toto hnutí spojováno stále více se sociálními požadavky. Na základě této skutečnosti je třeba určovat cíle AO nejen z pohledu boje za mír, ale rovněž podněcovat pracující v NSR v třídním boji proti vykořisťovatelům. V současné době, kdy je značná část pracujících ovlivněna antikomunisticky, je mír a mírové hnutí jediná společná platforma našich pracujících s pracujícími v NSR. Tuto skutečnost musíme využít jako pojítka a zprostředkovatele namísto nedostatečné ideové jednoty, která je silně potlačována buržoazní ideologií a pomluvami socialistických států. Abychom využili uvedeného trendu v mírovém hnutí, bude vhodné prostřednictvím AO vyvolávat stále masovější spojování požadavku míru s požadavky řešení nezaměstnanosti a vytváření nových pracovních míst rozšířením hospodářské spolupráce se socialistickými zeměmi, zlepšování sociálního zabezpečení pracujících, rozšiřování jejich demokratických práv a svobod apod.

Cílem AO však není pouze podpora mírového hnutí, ale i diskreditace a odhalování falešné politiky té části mírových organizací, které z pacifistických nebo antikomunistic-

kých pozic napadají SSSR a ostatní socialistické státy za jejich obrannou politiku a svojí rozbíječskou činností snižují účinnost protestu milionů mírumilovných lidí.

K tomu, aby čs. rozvědka dosáhla prostřednictvím AO svých cílů, využívá celou řadu prostředků, forem a metod operativní práce. Nejčastěji používanou metodou při působení na pozitivní část mírového hnutí v NSR je metoda inspirace, která je založena na ovlivňování citové sféry, přičemž hlavní motivací jsou obavy ze vzniku války a o existenci lidstva. K tomu jsou využívány různé formy AO. Prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, především tisku, lze ovlivňovat širokou veřejnost. To však vyžaduje dobré agenturní pozice. Vzhledem k nízkému počtu agentury zaujímá významné místo nelegální tisk, který se na veřejnost dostává formou letáků, brožur, časopisů apod. Distribuce těchto tiskovin je zajišťována vlastními silami rezidentury čs. rozvědky nebo pomocí agentury. AO uskutečňovaná těmito prostředky směřují k organizování manifestací, demonstrací, mírových pochodů a shromáždění, podpisových akcí a zasílání petic. Velice účinnou formou AO je publikování našich záměrů, idejí a představ vybranými funkcionáři mírových organizací. Po získání takové osoby, je jí předložen námi vypracovaný materiál, který je buď podkladem pro zpracování monografie, nebo se jedná o kompletní materiál připravený k publikaci jménem daného funkcionáře mírového hnutí. Takovéto AO má značný dopad na myšlení členů mírových organizací a je mnohem účinnější než oficiální proklamování stejných myšlenek a názorů z naší strany. Tato AO mají za cíl usměrnit myšlení příslušníků mírového hnutí a podpořit tak organizování různých mírových akcí v souladu

s našimi záměry a zabezpečit jejich masovost a politickou důraznost. Především nesmíme dopustit, aby mírové hnutí v NSR přešlo pod přímý vliv imperialismu a nepřátelských speciálních služeb, nebo aby podléhalo rozvratnému vlivu promilitaristických organizací.

Nejčastěji používanou metodou působení proti té části mírového hnutí v NSR, která narušuje jeho jednotu a příslužuje imperialismu, je diskreditace. Prostředky, kterými jsou AO uskutečňována v této oblasti, jsou obdobné s těmi, které již byly výše uvedeny. Rozdílný je však jejich cíl. Nejdříve je nutno zajistit agenturně nebo z oficiálních zdrojů informace a podkladové materiály o rozvratné, promilitaristické a dvojaké činnosti těchto organizací, které v AO použijeme přímo nebo v upravené formě, čímž se zvýší jejich účinnost. Diskreditace rozvratných mírových organizací se provádí jak před pozitivní částí mírového hnutí, tak před vlastní členskou základnou, která si neuvědomuje mnohdy, k čemu je zneužívána. Účelem AO je právě ukázat ve skutečném světle záměry těchto organizací, proti čemu a komu směřuje jejich činnost a komu vlastně příslužují.^{23/}

23/ Údaje této podkapitoly čerpány z konzultací a operativních materiálů 36. odboru I. S-SNB.

Na rozdiel od dnešnej doby internetu a sociálnych sietí, bolo uskutočňovanie aktívnych opatrení náročnejšia na realizáciu. To sa týkalo najmä hľadania vhodných „kanálov“, ktorými by bolo možné distribuovať konkrétne aktívne opatrenia k cieľovej skupine. Anonymné letákové akcie, neboli pre svoju apriórnu nedôveryhodnosť ani samotnými príslušníkmi rozviedky ŠtB a ani ich mentormi z KGB hodnotené veľmi pozitívne — čo neznamená, že by ich často a radi nepoužívali. Účinnejšie aktívne opatrenia boli väčšinou realizované prostredníctvom tajných spolupracovníkov rozviedok.

V marci 2022 publikoval Denník N sériu článkov o fungovaní ruskej špionáže na Slovensku. Polícia vtedy zadržala dopisovateľa „alternatívneho“ média Hlavné správy Bohuša Garbára. Titulok bol celkom príznačný: *Ako sa verbujú špióni na Slovensku: Povedal som v Moskve, že si dobrý chlapec* (Denník N, 15.3.2022). Okrem tohto „novinára“, polícia zatkla aj bývalého asistenta poslanca Miroslava Suju Jozefa Mihalčina a bývalého príslušníka SIS Bohuša M. a plukovníka Pavla Bučku, ktorý bol prorektorom Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika.

Využívanie skorumpovaných novinárov a politikov schopných šíriť prostredníctvom svojich článkov ruské naratívy, prípadne ľudí ochotných podieľať sa na poškodzovaní vlastnej krajiny nie je ničím novým...

Takto bolo napríklad uskutočnené aktívne opatrenie s krycím názvom „PÍSMO“. V roku 1982 informovali predstavitelia čs. rozviedky kolegov z KGB o možnosti využiť DS (dôverný styk — kategória tajného spolupracovníka) rezidentúry Bonn s krycím menom Publicista, ktorý zorganizoval 4 evanjelických duchovných, ochotných vydať knihu ako autorský kolektív. „Predpokladom je, aby autorský kolektív obdržal text knihy v nemčine.“ „Sovietski priatelia“ text dodali a AO bolo realizované v roku 1984, keď „autorskému

PŘÍSNĚ TAJNĚ!

Priloha č. 1,
k č.j. A-00 17, 30-81

Spolupráce se SSSR v operaci ANLÉR (NSR a Rakousko)

1. Zaměření na rok 1981:

Čs. rozvědka zaměřovala své aktivní působení v duchu směrnice z 18.9.1979 a snažila se postihnout jednotlivými akcemi následující hlavní okruhy problémů:

- Působení na vládu NSR, aby pokračovala v politice snižování napětí, povzbuzování odporu proti rozmístění amerických raket a dalších zbraní hromadného ničení na území NSR a americkému nátlaku na zvyšování zbrojení (8 akcí).
- Ovlivňování parlamentních voleb v NSR, diskreditace pravice, především Strausse (v tom vydání brožury proti Straussovi v němčině a francouzštině).
- Diskreditace rovanšistických organizací.

O všech významnějších akcích byla sovětská rozvědka průběžně informována a poskytována i příslušná dokumentace.

Informace sovětské rozvědky o integraci západní Evropy byly využity ke zpracování zaměření AO na tento úkol po linii NSR z Rakouska.

2.a) Náměty na rozvinutí další spolupráce (po linii NSR):

Hlavní úkoly zůstávají:

Zameranie spolupráce KGB a I. Správy v oblasti aktivných opatrení v Nemecku a Rakúsku na rok 1981

Zdroj: ABS ČR

- Podpora realistických prvků politiky vládní koalice SPD/FDP, zejména ve vztahu k ZSS a ve směru jisté samostatnosti zahraniční politiky NSR vůči USA;
- pokračování v nátlakových akcích (požadavky a návrhy organizací SPD, levice SPD, masová vystoupení, letákové akce atd.) proti rozšíření raket a zbrojení;
- diskreditace pravice, především CDU/CSU a osobně Strausse, spojování její politiky s bezpodmínečným se podřizováním americkým zájmům a z toho plynoucími hospodářskými důsledky jako inflací, trvale vysokou nezaměstnaností a snižováním reálné hodnoty mezd;
- narušování procesu integrace západní Evropy a diskreditace hegemonistických snah NSR v západní Evropě, především ve Francii a malých státech NATO.

Další náměty na součinnosti:

- Vzájemná výměna poznatků k nátlakovým akcím na vládu NSR proti rozšíření raket a zbrojení, adres osob a organizací v NSR a sousedních státech NATO, kdo jsou předpoklady, že naše záměry budou dále šířit.
- Výměna poznatků proti hegemonismu NSR v západní Evropě, adres organizací a osob, které jsou ochotny zejména ve Francii a Beneluxu naše argumenty využívat.

Námět: vypracování seznamu vysokých důstojníků a generálů NSR, kteří zastávají vedoucí místa v NATO, využít jej a rozšířit ve Francii a malých státech NATO jako důkaz, že generální štáb NSR je v NATO nepoměrně silně zastoupen a prosazuje vedoucí postavení NSR v západní Evropě.

kolektívu“ vyšla v 5 000 náklade kniha z názvom *Síla ako nástroj diplomacie* („Prehľad súčinnosti od mája 1983 do júla 1984“, ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81282/114). Pod krycím menom Publicista sa skrýval nemecký občan Lorenz Knorr člen politickej strany Deutsche Friedens-Union DFU (Nemecký mierový zväz), neskôr pôsobiaci ako nezávislý novinár. Po roku 1989 a otvorení archívov východonemeckej tajnej služby Stasi sa ukázalo, že DFU bola masívne finančne podporovaná nemeckým komunistickým režimom.

Medzi ďalšie pozitívne hodnotené aktívne opatrenia realizované čs. rozviedkou patrilo AO s krycím názvom „ZBOR“, realizované vo februári 1981. Išlo o zverejnenie prísne tajných materiálov o plánoch velenia amerických vojsk v Európe dodaných sovietskou rozviedkou, vytlačených v ČSSR v podobe zborníka a jeho distribúciu vo Veľkej Británii a iných krajinách ZE. Ďalším bolo aktívne opatrenie „BOR“: Využitie tajných materiálov k rozmiestňovaniu rakiet dodané sovietskou stranou. Rezydentúra Brusel ich odovzdala svojmu agentovi, ktorý s touto informáciou vystúpil v belgickom parlamente.

Príslušníkovi KGB plk. Vladimírovi Iljičovi Gorovojovi, ktorý pôsobil ako sovietsky poradca na Ministerstve vnútra ČSSR, predstavili vo februári 1984 príslušníci odboru aktívnych opatrení československej rozviedky plán nového chystaného aktívneho opatrenia. Opäť išlo o vydanie publikácie. Toto aktívne opatrenie malo krycie meno „DVA“. Publikácia „napísaná z pozície západoeurópskeho liberála“ zodpovedala čitateľom na nasledujúce otázky:

„Je sovietska vojenská hrozba realitou alebo fikciou? Alebo: ako je to s porušovaním približnej strategickej rovnováhy?

Dosiahlo sa niečo tým, že neprebiehajú vzájomné rokovania o odzbrojení? Alebo: rokovanie z pozície sily vedie do slepej uličky.

Existuje reálna možnosť zvíťaziť nad ZSSR v zbrojení? Spravil Reaganov program zbrojných výdavkov svet bezpečnejším alebo to viedlo k tomu, že od jeho realizácie sa stal svetový mier krehkejším a svet sa priblížil k hrozbe svetového jadrového konfliktu?

Prečo sa niektorým vrstvám americkej vládnucej triedy zdá nukleárna vojna nevyhnutná a prečo ju považujú za žiaducu? Alebo: realita s obmedzenou, dlhodobou kozmickou a jadrovou vojnou z pohľadu odborníka.

Prežitie sveta vyžaduje znížiť stav ozbrojených síl a zbraní. Zbrojenie v dôsledku neprinesie úžitok nikomu, pretože ohrozenie ZSSR a ďalších krajín bude znamenať väčšie ohrozenie USA“ (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90060/238).

Ak si odmyslíme niektoré dobové reálie, tak tieto otázky, len vhodne prispôsobované aktuálnym potrebám, sú súčasťou informačného priestoru dodnes.

Aktívne opatrenie „DVA“, ktorého cieľom bolo „prispiet k prehĺbeniu rozporov medzi USA a zapadoeurópskymi štátmi v otázke vojny a mieru a zároveň podporiť mierové hnutie v západnej Európe“, bolo zrealizované prostredníctvom iného spolupracovníka rezidentúry Brusel s krycím menom Pen. Jeho pravé bolo Jean Verstappen. Bol členom Komunistickej strany Belgicka senátorom a členom predsedníctva Svetovej rady mieru. Za vydanie publikácie s názvom *Prečo vojny, prečo nie mier?* zinkasoval od rozvedky 60 000 belgických frankov. Kniha vyšla v náklade 3 000 kusov, z čoho 2 000 malo ISBN, a knižku bolo možné voľne predávať v belgických kníhkupectvách. 1 000 kusov bolo rozoslaných na rôzne adresy s využitím Verstappenových kontaktov.

Ak hovoríme o tajných spolupracovníkoch, najčastejšie využívanými pri aktívnych opatreniach boli tí, ktorých rozvedky východného bloku viedli v kategórii „Dôverný styk“. „Jeho... spolupráca je vedomá, jeho získanie sa však

Operace A K T Ě R

Dne 29. 6. 1982 se v Praze uskutečnilo jednání po linii aktivních spátření mezi představiteli československé a sovětské rozvědky.

Za čs. stranu se zúčastnili: plk. STÁREK, ppik. VÁCLAVÍN, ppik. JIRSÁK.

Za sovětskou stranu byli přítomni: genmjr. V. P. IVANOV, plk. V. V. KOROTKOV a plk. O. S. ANOCHIN.

Sovětští přátelé byli seznámeni se základním zaměřením operace, možnostmi našeho aktivního a vlivového působení v NSR i Rakousku a současnými problémy v naplňování cílů operace. Sovětským přátelům jsme sdělili rámcově výsledky našich AO v 1. pololetí 1982 s tím, že jejich těžiště leželo v podpoře mírového hnutí, v jeho úsilí zabránit rozmístění amerických raket středního doletu v NSR a narušování procesu integrace západní Evropy.

Sovětští přátelé se s tímto zaměřením ztotožňují, pokládají za správné využívat ochránců životního prostředí, tzv. "zelených" k aktivnímu boji proti rozmístění raket a dalšímu zbrojení. Doporučují rovněž zapojovat do mírového hnutí v NSR mírové organizace sousedních států NATO, případně i USA.

Při jednání byli sovětští přátelé také seznámeni s posledním vývojem situace DS rezidentury Bonn. DS Publicista zorganizoval skupinu 4 evangelických duchovních, kteří jsou ochotni knihu vydat jako autorský kolektiv. Vyjití knihy je reálné koncem září, začátkem října. Předpokladem je, aby autorský kolektiv obdržel co nejdříve cestou DS Publicisty text knihy v němčině.

Cíl: vyvolat v Bavorsku protiamerické nálady v souvislosti s šířením smyšlené informace o US zájmu vybudovat v oblasti vojenské cvičiště a zároveň diskreditovat Strausse a ministra obrany jako prosazovatele zájmů USA v NSR.

Provedené: formou fala-dopisu (informace o chystané výstavbě cvičiště a pozvánka na shromáždění); falsleták jménem organizace ochránců životního prostředí napadající Strausse aj.

Ohlasy: akce (fiktivní shromáždění) vyvolala rozsáhlá policejní opatření. Členové CDU žádali objasnění záležitosti.

Aktivne opatrenie REHAN 1987

Zdroj: ABS ČR

<https://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/1sprava/smernice-1964.pdf>

neuskutočňuje v mene rozvedky, ale v mene československých legálnych úradov určených v súlade s oficiálnym postavením dôverného styku či na základe osobného vzťahu... Dôverný styk je získavaný na spoluprácu na základe čiastočnej alebo úplnej zhody názorov alebo spoločenských, politických, vedeckých, kultúrnych záujmov, prípadne osobných sympatií. Verbovka sa u dôverného styku nerealizuje. Typ sa stane dôverným stykom, hneď ako začne pravidelne a svedomito spolupracovať. Písomný sľub spolupráce sa u neho nevyžaduje. Pri práci s dôvernými stykmi je treba tieto styky ovplyvňovať tak, aby hľadeli na spoluprácu ako na pomoc, ako na niečo, čo je v súlade s ich osobnými záujmami a záujmami ich krajiny“ (USTR, Smernice pre rozvednú prácu 1964, 1980). Išlo „**prevažne o spoločensky a vo verejnom živote exponované osobnosti.**“

Dôverný styk, často spoločensky, prípadne politicky exponovaná, známa osobnosť, bol skvelým „kanálom“ pre

šírenie vplyvových operácií, získavanie informácií, ktoré síce nemuseli byť tajné, ale ako postava etablovaná v spoločenských, prípadne politických kruhoch na úrovni *decision makerov*, mohol príslušníkom rozvedky odovzdávať informácie o prípadných budúcich rozhodnutiach politikov, odhaľovať ich postoje a motivácie, čo malo a má aj dnes zo spravodajského hľadiska mimoriadny význam.

AKTÍVNE OPATRENIE DENVER

Jedna z najznámejších dezinformačných kampaní, ktorú pripravila sovietska KGB v polovici 80. rokov, a ktorú následne rozsiahlo rozvíjala spoločne so spolupracujúcimi rozvedkami východoeurópskych tajných služieb, nevynímajúc ŠtB, sa týkala vírusu ľudskej imunitnej nedostatočnosti (HIV), ktorý spôsobuje syndróm získaného zlyhania imunity (AIDS). Podstata dezinformácie KGB spočívala vo vymyslenej informácii, že vírus bol pripravený, resp. modifikovaný Pentagonom, teda americkým ministerstvom obrany v rámci výskumu biologických zbraní v Lekárskom výskumnom ústave infekčných chorôb (USAMRIID) americkej armády v centre Fort Detrick v štáte Maryland.

KGB sa podarilo prostredníctvom listu túto dezinformáciu dostať do indického denníku Patriot. List bol uverejnený 17. júla 1983 na titulnej strane pod názvom: *AIDS môže zasiahnuť Indiu: záhadná choroba spôsobená americkými experimentmi*. Americká armáda mala podľa anonymného pisateľa listu uskutočňovať v tom čase podobné experimenty v Pakistane, z ktorého sa mohla choroba rozšíriť do Indie

(Rendek 2019). Táto operácia s krycím menom „Denver“ spôsobila, že dezinformácia o HIV ako „biologickej zbrani“ vyvinutej americkou armádou v laboratóriu nakoniec prežila celé desaťročia a v niektorých konšpiračných kruhoch v USA a vo svete je dodnes považovaná za pravdivú napriek tomu, že bola už viackrát vyvrátená aj prebehníkmi z KGB a zverejnenými dokumentmi. Analogicky dnes môžeme pozorovať, že prokremelské dezinformačné webové stránky prišli so zdôvodneniami pre agresiu Ruska proti Ukrajine aj s takými absurdnými tvrdeniami, že na území Ukrajiny boli „americké biolaboratóriá“, ktoré mali vyvíjať biolátky schopné selektívne infikovať Slovanov. Sovietska KGB však používala aktívne opatrenia podobného charakteru aj ako zámienku na ospravedlnenie agresie pred mnohými desaťročiami. Týkalo sa to dokonca aj okupácie Československa vojskami Varšavskej zmluvy z 21. augusta 1968. V rámci operácie „Chodoki“ boli KGB pred okupáciou vytvorené „tajné sklady amerických zbraní“ v Československu (Andrew, Mitrochin, 2001, 267). Niektoré z balíkov zbraní, ktoré mali slúžiť „kontrarevolučným silám“ ohrozujúcim zachovanie socializmu boli na obale označené „Made in USA“. Tieto odhalenia boli potom prostredníctvom KGB prezentované v ostatných socialistických štátoch. V Československu by im totiž uveril málokto.

V rámci ďalších aktívnych opatrení v 80. rokoch 20. storočia, ktoré boli priamo odvodené od operácie „Denver“ o víruse HIV, uskutočnili východoeurópske tajné služby pod patronátom KGB útoky na verejnú mienku obyvateľov členských krajín NATO, na území ktorých boli umiestnené americké vojenské základne. Cieľom bolo vyvolať u obyvateľov negatívne reakcie a odmietanie americkej vojenskej prítomnosti a spôsobiť rozkol medzi jednotlivými členskými krajinami NATO.

AKTÍVNE OPATRENIE AIDS

Na konci roku 1983, presnejšie 9. decembra 1983, bol registrovaný I. správou ZNB operatívny zväzok č. 90071 so zameraním na teritórium Grécka, do ktorého postupne pribúdali realizované aktívne a vplyvové opatrenia uskutočňované rezidentúrou I. správy ZNB Atény. Obsahoval aj veľmi komplexné a ilustratívne návrhy, resp. vzory aktívnych opatrení, pokiaľ ide o obsah a formu. Jedným z takýchto návrhov aktívnych opatrení bolo „AIDS“, ktoré malo širší podklad v už uskutočnených dezinformáciách zo strany KGB (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90071).

10. decembra 1985 bol príslušníkom 42. odboru (odbor západnej Európy a NATO) I. správy ZNB vytvorený námet na aktívne opatrenie pre 36. odbor I. správy ZNB (odbor aktívnych a vplyvových opatrení), navrhol ho npor. Jan Malásek s krycím menom Bezruč, starší referent uvádzaného odboru. Krycí názov akcie znel „AIDS“. Objektom záujmu boli americké vojenské základne v Grécku. Cieľom aktívneho opatrenia malo byť prehĺbenie odporu gréckeho obyvateľstva voči existencii amerických vojenských základní v Grécku a prítomnosti amerických vojakov s dôrazom na miesta, kde sa nachádzajú hlavné americké základne, t. j. Atény, Heraklion, Souda Bay na Kréte, Nea Makri, Preveza. Ako druh podkladových materiálov navrhol Malásek informácie rezidentúry I. správy ZNB Nikózia vychádzajúce z poznatkov, že americký minister obrany Caspar Weinberger vydal príkaz k vykonávaniu lekárskeho prehliadok medzi vojakmi na amerických základniach v zahraničí so zameraním na odhaľovanie ochorenia AIDS. Príprava akcie vychádzala zo zhotovenia písomného podkladového materiálu, ktorý pochádzal z údajnej utajenej správy. Jej obsah spočíval

v špekulácii, že výskyt tejto choroby bol a je odhaľovaný v USA, odkiaľ sa šíri do západnej Európy a ostatných častí sveta. Nariadenie k realizácii zdravotných prehliadok malo byť vedľa priznania existencie výskytu tejto choroby AIDS v americkej armáde i potvrdením existencie narkománie v radoch amerických vojakov, pretože u narkomanov bol výskyt tejto choroby zvýšený. Americké základne takto mali byť ohniskom šírenia tejto vtedy nevyliciteľnej choroby v Grécku. Výskum spôsobu liečby tejto choroby bol zatiaľ najďalej v USA. Námet aktívneho opatrenia pracoval s podsúvanou hypotézou, že ak bude nájdený prostriedok proti chorobe AIDS, výroba bude uzurpovaná americkými koncernami, ktoré ich budú draho predávať, a Grécko tak bude nútené vynakladať obrovské prostriedky nie na konto toho, kto vlastne nákazu a jej rozšírenie spôsobil (Ibidem).

Výsledkom malo byť presvedčenie laickej aj odbornej verejnosti, že prítomnosť Američanov v Grécku je nežiadúca ako z hľadiska bezpečnosti, tak z hľadiska sociálneho.

Forma a spôsob uskutočnenia predpokladala, že písomné materiály nadobudnú formu letákov, ktoré by sa rozširovali vo vyššie uvedení oblastiach. Okrem toho malo byť samostatne zaistené, aby sa leták dostal do rúk miestnych oznamovacích prostriedkov, správnych orgánov a gréckemu mierovému hnutiu. Bolo možné použiť aj formu listu do redakcií miestnych oznamovacích prostriedkov do rubriek „Listy čitateľov“. Možná bola aj kombinácia oboch v tom zmysle, že v prvej fáze bude rozšírený leták so stručnejším obsahom a v druhej fáze bude za použitia skutočného alebo fiktívneho zdroja ako jeho odozva obyvateľstva rozposlaný list do redakcií oznamovacích prostriedkov do uvedených rubriek. Túto fázu bolo možné rozťahnuť na dlhší časový úsek alebo opakovať a vytvárať tak dojem tlaku verejnej mienky a prinútiť oznamovacie prostriedky k reakcii (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90071).

Rizikové okolnosti (nebezpečenstvo prezradenia) pre ŠtB v prípade použitia letákov mali byť za dodržania zásad konšpirácie minimálne. V prípade použitia skutočne existujúcej osoby pre autorstvo listov pre tlač nemali počas realizácie oboch fáz predstavovať nebezpečenstvo — išlo by o reakciu na už rozšírený názor.

Kontrola výsledku aktívneho opatrenia bola naplánovaná prostredníctvom správ a stanovísk k letáku v miestnych oznamovacích prostriedkoch. V prípade publikovania listu čitateľa bolo možné očakávať, že redakcie uverejnia svoje stanoviská, poprípade môžu byť publikované ďalšie ohlasy obyvateľstva.

S využitím vhodných agentúrnych zdrojov, teda spolupracovníkov, bolo možné sledovať aj reakcie na využitie správy ako protiamerického argumentu v mierovom hnutí.

Pokiaľ išlo o konzultáciu a spoluprácu v rámci I. správy ZNB, s ohľadom na nutnosť spracovania textu v gréčtine bolo plánované využiť eventuálne zdroje a možnosti 36. odboru (odbor aktívnych a vplyvových opatrení) I. správy ZNB v Československu. S rezidentúrami I. správy ZNB Atény a Nikózia bola naplánovaná spolupráca aj v príprave originálneho papierového materiálu pre prípravu písomností.

Finančné náklady predstavovali len výdavky na zakúpenie papiera, poštovné a eventuálne operatívne výdavky v súvislosti s realizáciou.

Pri ďalšom rozpracovávaní a realizácii akcie „AIDS“ bolo vyhodnotené, že je možné prostredníctvom rozviedneho styku s krycím menom „Gonou“ iniciovať výzvu gréckych lekárov, prípadne iných záujmových a spoločenských organizácií, ktorá by bola adresovaná USA. Obsahom by bola požiadavka na postúpenie časti rozpočtu na vojenské výdavky v prospech výskumu účinnej obrannej látky na liečbu AIDS. Ďalej mala byť v rámci predbežného získania

42.odbor I.S-SNB

Č.j.:A-00/42-85

Praha 10.12.1985

Průběžně tajné
PŘÍSNĚ TAJNĚ

Výtisk č.: 1
Počet listů: 1
Přílohy: 1

I.správa SNB

odbor 16

Věc: Námět PA-40

Navrhovatel: npor.Jan BEZRUČ 196 481
starší referent odb.42

Krycí název akce: AIDS

Objekt: USA - americké základny v Řecku

Číslo:

Prohloubení odporu řeckého obyvatelstva vůči existenci amerických základen v Řecku a přítomnosti amerických vojáků s důrazem na oblasti, kde se nacházejí hlavní americké základny, t.j. Atény, Iraklion a Suda Bay na Krétě, Nea Makri a Preveza.

Druh podkladových materiálů a původ podkladové informace:

Informace rezidentury Nikosia o tom, že US ministr obrany Weinberger dal tajný příkaz k provádění lékařských prohlídek amerických vojáků na základnách v zahraničí, se zaměřením na odhalování onemocnění AIDS.

Způsob přípravy:

Zhotovení písemného podkladového materiálu, který bude vycházet z uvedené zprávy. Jeho obsah bude postaven na spekulaci, že:
- výskyt této nemoci byl a je odhalován v USA, odkud se šíří do Západní Evropy a ostatních částí světa;
- nařizení k provádění prohlídek je vedle příznání existence výskytu této nemoci v americké armádě i potvrzením existence

Námět na aktivní opatření AIDS z roku 1985

Zdroj: ABS ČR

adresárov a zoznamov organizácií venovaná zvýšená pozornosť jednotlivcom a skupinám, vrátane významných osôb inklinujúcich k homosexualite (Ibidem).

AKTÍVNE OPATRENIE ENTE

Aktívne opatrenie s krycím názvom „ENTE“ vzniklo na rezidentúre I. správy ZNB Viedeň. V období od novembra 1987 do januára 1988 realizoval 36. odbor toto aktívne opatrenie. Sledovalo cieľ prispieť k prehĺbeniu rozporov medzi členskými krajinami NATO pri voľbe jeho nového generálneho tajomníka. Prostriedkom bolo obvinenie bavorského ministerského predsedu Franza Josefa Straussa z vytvárania rozporov v koalícii CDU/CSU a následným zosmiešnením jeho osoby pred západonemeckou verejnosťou ako objektu politických trikov.

V aktívnom opatrení bolo použité tzv. fals prehlásenie Straussa, ktoré bolo samostatne rozosielané. Na jeho líci bola politická karikatúra a na rube falošné prehlásenie Straussa.

Aktívne opatrenie „ENTE“ bolo uskutočnené v troch po sebe nasledujúcich fázach. V prvej fáze 22. novembra 1987 boli z Mníchova rozoslané falošné listy s prehlásením Straussa a karikatúrou. V týchto listoch Strauss „odmietol“ kandidatúru západonemeckého ministra obrany Wörnera na funkciu generálneho tajomníka NATO. Strauss „argumentoval“ tým, že Wörner je ministrom západonemeckej vlády, ktorá sa zriekla rakiet Pershing 1 A. Ďalej „argumentoval“ postojom v afére západonemeckého generála Kiesslinga, ktorý bol pred niekoľkými rokmi za nejasných okolností obvinený z homosexuality. Falošné prehlásenie bolo rozoslané do médií v SRN, vo Veľkej Británii, v Belgicku, Luxembursku, Holandsku.

V druhej fáze v polovici decembra 1987 boli do médií v západnej Európe rozoslané letáky pod hlavičkou belgickej pravicovej silne protiamericky orientovanej strany Parti communautaire national-européen (PCN). Na líci letáku bola karikatúra, na ktorej Strauss znásilňoval Wörnera a na rube letáku bola otlačená kópia falošného prehlásenia z prvej fázy operácie. Bol rozoslaný médiám v SRN, Grécku, Taliansku, Španielsku, vo Francúzsku, Veľkej Británii, v Belgicku, Holandsku, Luxembursku, Nórsku a Portugalsku.

Vo forme falošných listov pokračovalo aktívne opatrenie „ENTE“ dokonca ďalej. Bola rozoslaná aj „odpoveď“ bavorského ministerského predsedu Franza Josefa Straussa na jeho falošnom hlavičkovom papieri ako „jeho“ stanovisko k niektorým útokom proti jeho osobe. Návrh sudetoneckého Landsmannschaftu z novembra 1987 na udelenie Nobelovej ceny mieru Strauss „odsúdil“ ako nechutný podvrh a odvolal sa na vyjadrenie hovorca Manfreda Riedla, ktorý túto záležitosť nevyhlásil ako akt pomsty niektorého z bývalých činiteľov sudetoneckého Landsmannschaftu. Anonymné ohovárania (dostali ich niektorí členovia spolkového snemu) v súvislosti so smrťou Straussovej manželky Marianne, ktorá zahynula pri autohavárii pri údajnej ceste od milenca v polovici roku 1984, Strauss „vyvrátil“. „Odmietol“ aj autorstvo listu proti západonemeckému ministrovi obrany Wörnerovi, pričom ale „podotkol“, že k jeho osobe mal určité výhrady. Ďalej „odsúdil“ pornografickú karikatúru, na ktorej je vyobrazený ako prasa, ktoré znásilňuje sviňu Wörnera.

Strauss sa „ospravedlnil“ osobám, ktoré sa stali obeťami politických trikov namierených proti jeho osobe, a „ľutuje“ všetky metódy, ktoré sa používajú v zákulisí politického boja v SRN. Straussove prehlásenie bolo rovnako adresované médiám vo všetkých významných západoeurópskych štátoch

Residentura v í D E Ń

Věc: AO ENTE (třetí fáze) - pokyny

V lednu 1988 bude v západní Evropě realizováno AO ENTE (třetí fáze). Tyto pokyny navazují na pokyny k první a druhé fázi (viz smlilka 12/87-VU-ME).

Ve třetí fázi je rozesíláno falšprohlášení předsedy západoněmecké strany CSU, bavorského ministerského předseda Franse Josefa STRAUSSA, v tomto prohlášení, vyhotoveném na falš jeho hlavníčkového papíru, je vyjádřeno STRAUSSOVC stanovisko k několika akcím, které byly podniknuty proti jeho osobě v uplynulých čtvou letech :

- návrh Sudeetoněmeckého landtagu z května 1987 na udělení Nobelovy ceny míru STRAUSSOVI. Toto STRAUSS odsuzuje jako nechtuný padělek a odvolává se na vyjádření tiskového mluvčího SL manfreda RIEDLA, který tuto záležitost nevylučuje jako akt pomsty některého z bývalých úinitelů SL.
- Poruhy v souvislosti se smrtí STRAUSSOVI manželky Marianné, která zahynula při autohavárii v polovině roku 1984. STRAUSS vytváří tvrzení anonyma, které obdržely sdělovači prostředčicy a někteří poslanci Spolkového sněmu NSR, že jeho manželku potkala havárie na cestě od jejího milence.
- Odsuizá autografy dopisu proti západoněmeckému ministrovi obrany Manfredu WÖRNEROVI (první fáze AO ENTE), ale podotýká, že k jeho osobě má uršité výhrady.
- Odsuzuje rovněž pornografickou karikaturu, na které je vyobrazen jako pras, které znešlňuje stini - Manfreda WÖRNERA (druhá fáze AO ENTE).
- STRAUSS se omlouvá osobám, které se staly oběti politických útrků, namířených proti jeho osobě, a lituje těchto metod, které se používají v zákulisí politického života NSR.

STRAUSSOVO prohlášení je adresováno sdělovačím prostředkům v NSR a v Západním Berlíně, Británii, Francii, Itálii, Belgii, Lucembursku, Holandsku, Itálii, Moraku, Španělsku a Portugalsku. Jeho příjemci jsou ódie významné osobnosti západoněmeckého společenského života, poslanci Spolkového sněmu NSR za Bavorsku a bavorského zemského sněmu.

Zároveň s tímto pokyny Vám zasíláme originál rozšitovaného falšprohlášení. Pokyny a falš po vyhodnocení akce zničte !

Pokyny k ohlasčím

Při vytěžování ohlasčím se zaměřte zejména na sdělovači prostředky. Podle Vašich možností svažte napřímé vytěžování ohlasčím prostřednictvím vhodných agentury a styků (orientujte se na novinářské a politické kruhy).

V souvislosti se získáváním ohlasčím zachovávájte maximální konspiraci. Tato fáze má velmi citlivý charakter, neboť jsou v ní využita některá AO, která odbor VU v minulosti realizoval.

O realizaci AO v západní Evropě budete informováni KO.

O síňkových ohlasčím informujte rpůběžně KO odbor VU, síňkovou dokumentaci zasílejte LK. V písemném zánamnu uveďte, kdo z KP byl a obsahem této fáze seznámen.

Žádáme, abyste této akci věnovali pozornost, neboť ve spolupráci a příteli připravujeme její pokračování v roce 1988.

1102240 173 v 20074/152 24/11/87

a osobnostiam politického a hospodárskeho života v SRN. Týmto ďalším falzom sa ŠtB pokúsila zničiť dôveryhodnosť Straussa ako politika, takpovediac „na druhú“, čo sa jej aj do istej miery mimo Bavorska podarilo (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90071).

Difamácia alebo hanobenie vybranej osoby alebo politika ako cieľ dezinformácie je pomerne častá taktika aj v súčasnosti. Na internete a sociálnych sieťach sa šíria anonymné fámy, ktoré majú „otráviť“ priestor a prílepiť „zápach“ na cieľovú osobu pre podozrenia zo zneužívania, korupcie, prepojenia na zahraničné „nepriateľské“ politické centrály, inštitúcie alebo osoby „konajúce proti národným záujmom“, najmä americké, židovské alebo z prostredia Európskej únie. Vybraná osoba alebo politik, ktorý je znevažovaný má byť zväčša „na výplatnej listine“ centrály alebo inštitúcie „konajúce proti národným záujmom“. Podozrenia zo zneužívania, korupcie alebo iných neetických a protiprávných skutkov môžu byť úplne vymyslené alebo sa môžu čiastočne zakladať na skutočnosti, ale sú zveličené, prípadne upravené. Táto technika je známa aj ako „zhnitý sled“.

SÚČASNOSŤ

Pri pohľade na Slovensko a iné krajiny strednej a východnej Európy, na ktoré sú zacielené dezinformácie štátneho aktéra Ruskej federácie, ale aj na svet, je z predchádzajúcich príkladov zrejmé, že metódy, formy, obsah a ciele aktívnych opatrení, resp. dezinformácií sa nezmenili od čias predchodcu Ruskej federácie, t. j. Sovietskeho zväzu. Používanie internetu a sociálnych sietí znamená, že sa zmenili len nosiče dezinformácií, a tým aj narástlo ich množstvo a rýchlosť šírenia.

V dnešnej situácii v našej krajine už v podstate neexistuje monopol na šírenie informácií. Informácií je nadbytok a zápasíme skôr s nedostatkom pozornosti a potom sa najvplyvnejšími správami stávajú tie, ktoré sú najviditeľnejšie. Pôvodca dezinformácií v súčasnosti dokáže situáciu výrazne ovplyvniť. Algoritmy, ktoré určujú viditeľnosť informácií na sociálnych sieťach reagujú na to, koľko ľudí podporí ich distribúciu. Roboty aktívne komentujú, lajkujú a zdieľajú potrebné správy, a tým zvyšujú ich viditeľnosť. Uvedeným fenoménom sa zaoberal Philip Howard riaditeľ Inštitútu pre internetové štúdie na Oxfordskej univerzite a použil na uvedené technologicky pokročilé ovplyvňovanie verejnej mienky pojem „výpočtová propaganda“.

SPOLUÚČASŤ

Tvorcovia dezinformácií sa zároveň nemusia spoliehať len na zvyšovanie viditeľnosti dezinformácií, ktoré ovplyvnili výpočtovou propagandou, ale počítajú aj so spoluúčasťou príjemcu. Človek nie je vnímaný ako súčasť pasívneho publika, ale je zapojený do reprodukcie, lajkuje, komentuje a zdieľa správy. Ide o nový aspekt manipulácie s verejnou mienkou (Meduza, 23.8.2020).

INDIVIDUÁLNY PRÍSTUP

Aj v prípade pôvodcov dezinformácií na štátnej úrovni sa vďaka informačným technológiám násobia schopnosti zhromažďovať a analyzovať osobné údaje a konať efektívnejšie.

Dezinformácie sa tak vytvárajú pre poznané publikum a menšie skupiny. Už v minulosti sa svetovej verejnosti stala známa informácia o „trollých farmách“ v Ruskej federácii. V roku 2015 novinári odhalili, že v Petrohrade na Ulici Savuškina 55 sídli jedna z týchto „trollých fariem“ ako Centrum internetového výskumu, ktoré viedol obľúbenec ruského prezidenta Jevgenij Prigožin. Tento človek je dnes viac známy svojou súkromnou armádou Wagner PMC, ktorá pácha na Ukrajinu pomocou najatých väzňov vojnové zločiny.

V rámci hybridnej vojny boli tajne vytvorené inštitúcie, ktoré masívne ovplyvňujú všetky internetové diskusie platenými trollmi. Ide o mladých počítačovo a jazykovo vybavených Rusov, ale aj cudzincov, *„ktorým nevadí zarábať si cez deň tým, že vystriedajú až desať identít rôznych diskutérov za smenu a v ich koži šíria Kremľom podporované názory. Pracujú sami aj v skupinách a nájdete ich všade tam, kde sa na internete rozvinie diskusia okolo nejakej oblasti ruského záujmu. Vojna proti Ukrajine, Putinova osoba a autoritársky režim v Rusku, Trumpove väzby na Rusko, dôležitosť NATO, rozvoj EÚ, ale aj moderná medicína a alternatívne liečby — to všetko sú témy, do ktorých Rusko na internete zasahuje tak, aby sa zdalo, že prokremelské postoje majú medzi ľuďmi väčšinu“* (Alvarová 2019, 93).

Existuje množstvo webových stránok v slovenskom a českom jazyku, ktoré sú zacielené na rôzne spoločenské a záujmové skupiny, majú neseriózne, klamlivý a konšpiračný obsah a zároveň preberajú dezinformácie z ruských propagandistických médií, ako napr. Sputnik, RT (Russia Today) a ďalších.

Ako príklad individuálneho prístupu je možné uviesť niektoré špecifické webové stránky, ktoré sa venujú matkám na materskej dovolenke. Alexandra Alvarová uvádza špecifického trolla — „Sestru“ —, ktorý sa pohybuje v tomto prostredí.

„Vyskytuje sa na stránkach, kde sa diskutuje o materstve, bábätkách, mlieku, obnosených topánčkách, desiatach a dojčenskej stolici. V takomto prostredí sú ženy na sociálnych sieťach ako doma a nemajú inštinktívnu potrebu ostražito preverovať. Ženy si samy medzi sebou viacej dôverujú, najmä ak sú všetky matky. Preto sa troll Sestra zdržiava práve na mamičkovských stránkach, serveroch a aplikáciách, kam muži nechodia. Tu ženy vypínajú poplašný systém, sú si „sestrami“, príslušníkami mocného klanu matiek. Sestra má za úlohu oznamovať obavy. Má ideálnu príležitosť na publikovanie sfaľšovaných videí o hromadných znásilneniach Európaniek utečencami... Najčastejšou vetou je potom permutácia témy: „Ja by som ich strielala.“ Sestra občas rozvíja úvahy typu: „Ja neviem ako vy, dievčatá, ale keď vidím túto zver, nečudujem sa Putinovi, že chce s tým zdiveným odpadom zatočiť“ (Ibidem, 107 — 108).

Je potrebné upozorniť, že dnes už však nejde len o troll, ale aj trollých robotov, ktorí pracujú na báze umelej inteligencie.

MOBILIZÁCIA

V tomto prípade napr. extrémistickí politici najprv prídu s propagáciou nejakého posolstva — na Slovensku nechceme americké vojenské základne (ktoré v skutočnosti vláda ani nechcela vybudovať).

V druhej fáze pôvodcovia dezinformácií alebo osoby spojené s politikmi vytvoria letáky alebo videá, kde je posolstvo dovedené do absurdna — sú distribuované anonymné letáky s poplašnou správou (ako za starých čias aktívnych opatrení počas studenej vojny), že v prípade, ak bude na letisku Sliac vybudovaná americká vojenská základňa, tak budú okolité

Leták o hrozbe jadrového útoku v prípade existencie americkej vojenskej základne na Sliachi, ktorý bol na začiatku roku 2022 vhadzovaný do schránok obyvateľom v BB kraji
Zdroj: FB

Schvalují : mjr. Pálek 23/1/88
náčelník odboru 36 I.S.-SNB

NÁVRH

na ukončení podvazků do archivu I.S.-SNB

Krycí jméno : BAČA 2

Podvazek číslo : 90075/192

Založen - datum : 24.2.1988

Náklady - Kč : 30,-

- valuty :

Účel : soustředění podkladů pro AO

ukončení AO

ne realizované AO

Doba díla :

5

10

15

20 roků

trvale

Kdo se svazkem pracoval (řídil) : kpt. Jansa

Závěrečná zpráva o výsledku AO
(cíl, způsob provedení, ohlasy)

Cílem bylo přispět k šíření protiamerických nálad u italské veřejnosti a iniciovat italské mírové hnutí k rozšíření akcí proti přesunu 72 US letounů F 16 ze španělské základny Torrejon.

AO bylo realizováno ve dvou fázích. V první fázi byly rezidenturou Madrid rozeslány na vybrané adresy italských mírových a pokrokových organizací dopisy španělské mírové organizace, ve kterém byla uvedena informace o místě dislokace US vojenských letadel přesouvanych ze španělska do Itálie. Za místo dislokace byla uvedena základna PUGLIA nedaleko města Bari, která byla italskými i americkými úřady tajena.

V druhé fázi byla iniciována organizace LegaCitta a Ambiente, do které měla přístup rezidentura Řím k vydání a rozeslání plakátu s výzvou k protestním akcím proti přesunu letadel

V další fázi na základě dopisu odeslaného z ~~Madridu~~ Madridu na adresu organizace Progetto Mediterraneo inicioval A DITO vydání 1000 kusů plakátů, které byly distribuovány v Itálii, ale část z nich byla odeslána zpět mírovým organizacím do Španělska a Portugalska. Jejich doručení bylo potvrzeno v Radio de Verde ve Španělsku.

Akce PM vyvolala ohlas u organizace PIDM, která vydala vlastní plakát zaměřený proti přesunu letounů.

S obsahem AO seznámeni : kpt. Jansa, mjr. Hojer, mjr. Sokolovský

Použitá zpravodajská síť : A DITO

Spolupráce rezidentur při realizaci : Řím, Madrid

Spolupráce spřátelených rozvědek :

Spolupráce v rámci FMV :

Výsledek AO : velmi účinné - účinné - uspokojivě účinné - málo účinné - neúčinné

Aktivne opatrenie Bača 2 z roku 1988, ktoré podnecovalo v talianskej a španielskej verejnosti protiamerické nálady a odpor voči presunu lietadiel F - 16 na vojenskú základňu v blízkosti Bari. „Mierové“ organizácie pod kontrolou ŠtB rozosielali „protivojnové“ letáky
Zdroj: ABS ČR

Schválují: Mys Paluic 22/3/88, dne:

3-74 19
lat

NÁVRH
na uložení podvršku do archivu LS-SMB

Krycí jméno: TOK II

Podvršek číslo: 90075/196 Založen - datum: 5.4.1988
Měkký - Kčs:
- valut:
Účel: soustředění posudků pro AO
Dávad úlože: ukončení AO 15 - nerealizované AO
Doba úlože: 5 - 10 - 20 roků - trvale
Kdo se svázkom pracoval (fidi): kpt. JANSÁ (196084)

Závěrečná zpráva o výsledku AO
(cíl, způsob provedení, ohlasy)

Cílem AO bylo přispět k aktivizaci řeckého mírového hnutí a saměřit jeho úsilí na podporu myšlenky na vytváření zón bez jaderných a chemických zbraní na Balkáně a v širším smyslu v oblasti Středomoří. (návaznost na akce realizované ve Španělsku a Itálii - AO BAČA, MERO).

AO vlivového charakteru bylo realizováno rezidenturou Athény dvěma formami ve dvou fázích. V první fázi byla využita konference starostů řeckých družebních měst (jedná se o 27 měst a obcí). V rámci konference byl úkolován styk rezidentury k vystoupení podle námi předaných tezí, které rovněž využil a prosadil k přijetí v rámci závěrečné deklarace.

V druhé fázi rezidentura prostřednictvím TS LASTA zajistila pozitivnímu pokrokovému duchu přijaté deklarace publicitu v provládním listě PROTI.

V průběhu konference, které se mimo starostů zúčastnili i představitelé hlavních politických stran, byly zachyceny první pozitivní ohlasy v jejich pozdravných vystoupeních. V nich se vyslovili za podporu myšlenky na vytváření bezjaderných pásem a pásem bez chemických zbraní, tak jak s ní vystoupil úkolovaný styk rezidentury.

Mimo to neúkolovaný účastník konference vznesl požadavek, který byl schválen, aby všichni zúčastnění starostové zveřejnili text deklarace ve svých municipalitách při vhodném slavnostním shromáždění a při té příležitosti nechali znovu odhlučovat a veřejně

S obsahem AO seznámění: PÍK, ŠTĚPÁNEK, mjr. Páník, por. Pavlovská

Použitá zpravodajská síť: TS LASTA
Spolupráce rezidentury při realizaci Athény, KP KOSTÍK
Spolupráce spřátelených rozvědek: ✓
Spolupráce v rámci FMV: ✓

Výsledek AO: - velmi účinné - účinné - méně účinné - neúčinné -

Aktivní opatření Tok II z roku 1988, které podnecovalo grécke „mírové“ hnutí. ŠtB využila konferenci gréckých družebných miest a agenta, ktorý zabezpečil publicitu v novinách Proti Zdroj: ABS ČR

Schválil: *mjr. Paluš* 23/1/90
náčelník odboru 36 I.S-SNB

NÁVRH
na uložení podsvazku do archivu LS-SNB

Krycí jméno: **MERO 2**

Podsvazek číslo: **90075/203** Založen - datum: **20.9.1988**

Průklady - Kés: **7**

- valuty

Účel: soustředění podkladů při AO

Dávad díle: **ukončení AO** nere realizované AO

Doba díle: **5 - 10 - 15 - 20** roků - trvale

Kde se svazkem pracoval (řídil): **kpt. Jansa**

Závěrečná zpráva o výsledku AO
(cíl, způsob provedení, ohlasy)

Cílem bylo přispět k diskreditaci militantní politiky USA v Oblasti neapolského zálivu a ke zvýšení odporu místního obyvatelstva proti přítomnosti US základen v této oblasti.

V první fázi byl prostřednictvím TS DITO iniciován předseda organizace Progetto Mediterraneo k vydání plakátů upozorňující na situaci v oblasti neapolského zálivu, kde Američané využívají nejlepší pozemky pro potřeby vojenských základen, což vede k uzavírání mnoha rekreačních středisek a ve svých důsledcích ke zbídačování místního byvatelstva. Tyto plakáty byly vyvěšeny v oblasti neapolského zálivu a z celkového počtu 500 kusů bylo 50 distribuováno politickým stranám, odborovým ústředním a ZÚ USAM a SSSR v Římě. Další 20 plakátů bylo rozesláno partnerským organizacím v Řecku, Španělsku a na Kypru.

O akci byla pod č.j. A-GE 395/36-89 informována služba A rozvědky SSSR, která s ní vyslovila souhlas.

K akci PM se připojila i organizace P.I.D.M. (Federazione Internazionale Per La Difesa Del Mediterraneo), která otázku US vojenských základen a znečištění životního prostředí jejich činností prohloubila a zahrнула sem i otázku přesunu US stíhaček F 16 ze Španělského Torejónu.

Spojením obou otázek se podařilo vyvolat značný zájem u Italské veřejnosti a celá problematika byla publikována v tisku.

S obsahem AO seznámeni: kpt. Jansa, mjr. Klos, mjr. Hojer,
Použitá zpravodajská síť: A DITO
Spolupráce rezidentur při realizaci: Řím
Spolupráce spřátelených rozvědek: SSSR
Spolupráce v rámci FMV: J

Výsledek AO: - velmi účinné - účinné - uspokojivě účinné - málo účinné - neúčinné

Aktivne opatrenie Mero 2 z roku 1988, ktorým ŠtB podnecovala odpor miestneho obyvateľstva voči americkým základniam v Neapolskom zálive prostredníctvom poukazovanie na zatváranie rekreačných stredísk a zbídačovania obyvateľstva v letákovvej kampani
Zdroj: ABS ČR

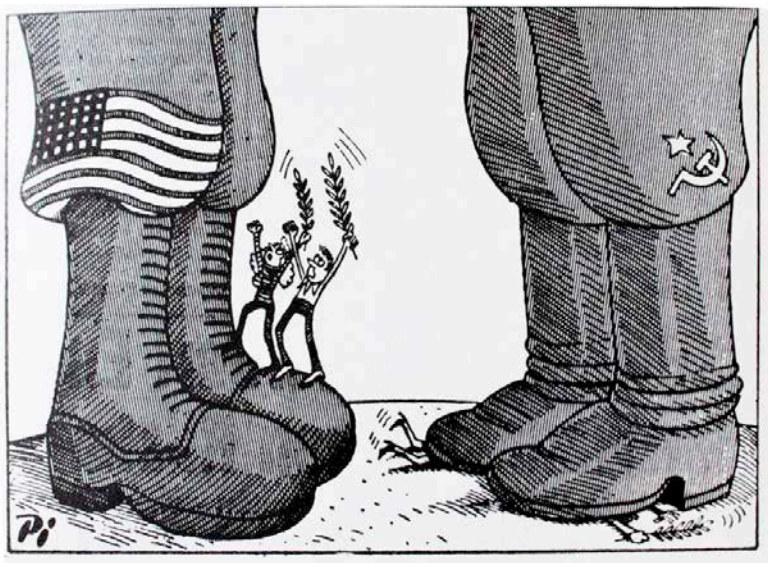
mestá a obce ohrozené jadrovým útokom. Tu je podstatná emócia, ktorú dezinformátori využívajú, aby príjemcovia „vypli“ kritické myslenie. Jedným z cieľov je aj to, aby ľudia, ktorí úplne podľahli dezinformáciám a neorientujú sa v realite vystúpili z „internetového davu“ a prešli do akcie na uliciach reálneho sveta a vytvorili dav, ktorý je poháňaný strachom alebo nenávisťou a je schopný aj násilia.

Zároveň je tento príklad ukážkou populizmu ako z učebnice. Politik vytvorí fiktívnu hrozbu, ktorou vystraší voličov, aby im vzápätí ponúkol, že ak bude zvolený, tak voličov pred touto hrozbou ochráni. Na Slovensku sa populizmus, ktorý šíri strach a nenávisť, začína týkať aj predtým štandardných strán, ktoré sa dostávajú na cestu extrémizmu tým, že pre svoje politické pôsobenie používajú „ruka v ruke“ populizmus s bezostyšným šírením prokremeľských dezinformácií. Veľmi dobre to funguje v prípade vojnového konfliktu na Ukrajine, na ktorú Ruská federácia agresívne v rozpore s medzinárodným právom vojensky zaútočila. Politik potom hovorí: „Najprv sme Ukrajine odovzdali systém protivzdušnej obrany S-300, teraz sme im poslali naše stíhačky MIG-29. Som proti vojne proti Rusku, nakoniec budú pri mobilizácii odvádzať našich chlapcov na ukrajinské bojiská. To nikdy nedopustím, a keď ma zvolíte, tak to znemožním.“ Slovensko, samozrejme, nie je účastníkom tohto konfliktu a pomáha napadnutej Ukrajine proti Ruskej federácii, ktorá je agresorom. Dodávky zbraní napadnutej krajine sú plne v súlade s medzinárodným právom a zvyklosťami. Rovnako ako to bolo počas 2. svetovej vojny, keď nacistické Nemecko napadlo Sovietsky zväz a USA pomáhali masívnou dodávkou zbraní.

DEMobilizácia

V prípade úplne legitímnych a demokratických aktivít politikov a verejnosti zase pôvodcovia dezinformácií vytvoria na internete pochybnosti o týchto aktivitách. Pýtajú sa: „Naozaj to chcete urobiť?“ „Ste si istí, že táto činnosť slúži dobrým účelom?“ „Nie je to na príkaz amerického veľvyslanectva?“ Skrátka aktivita má byť v prospech nejakých vonkajších nepriateľských síl. Tento naratív je dobre známy a využívajú ho všetky totalitné režimy, podobne ako ho používala sovietska alebo československá propaganda v období komunistického režimu. Na sociálnych sieťach a na internete ďalej pôvodcovia dezinformácií prispievajú k sociálnej polarizácii, zvyšovaniu intenzity online konfliktov ničením väzieb medzi ľuďmi v kombinácii s difamáciou konkrétnych politikov a aktivistov, ktorí prišli s demokratickými posolstvami. Cieľom je, aby používatelia internetu a sociálnych sietí, ktorí vidia nekonečné hádky, nadobudli pocit, že ničomu nemožno veriť. Často je viditeľný aj naratív, že všetci, ktorí majú odlišný názor, či už z radov politikov, aktivistov a novinárov, a oponujú dezinformáciám, „sú zaplatení“, „sú na výplatnej listine niekoho“. Dezinformácie majú presvedčiť verejnosť, že neexistuje dialóg, nezištné angažovanie sa a vôbec demokracia. Všetci majú konať len na základe finančnej motivácie.

Osobitnou „pôdou“ pre pôvodcov dezinformácií ako Ruská federácia sú extrémistické strany. Už počas studenej vojny rozvedky KGB a ŠtB venovali vysokú pozornosť ich aktivitám a financovaniu, touto skrytou činnosťou a aktívnymi opatreniami chceli podporiť destabilizáciu západných krajín, rovnako ich manipuláciou presadzovať svoje ciele. Dnes táto dlhodobá prax zo strany Ruskej federácie len kontinuálne pokračuje.

Karikatúra, rok 1984

Zdroj: Opus Bonum

Extrémistické politické subjekty a politici so svojimi webovými stránkami a sociálnymi sieťami, na ktorých majú tisíce followerov, buď priamo spolupracujú s ruskými spravodajskými zložkami, alebo parazitujú na prokremelských dezinformáciách, a tým okrem získavania voličov zvyšujú dosah dezinformácií a roztáčajú špirálu strachu a nenávisť, ktorá ohrozuje demokratické zriadenie na Slovensku. Dezinformačné naratívy sú zväčša prispôbené miestnym kultúrnym stereotypom. Ako napr. „Slovensko je malá krajina a nemá sa pliesť do vojenskej konfrontácie dvoch veľmocí“, mala by teda ignorovať bezprecedentné porušenie medzinárodného práva a nepomáhať Ukrajine, ktorá bola napadnutá Ruskou federáciou, „Slovensko je most medzi Východom a Západom“, Slovensko nie je takýmto priestorom, počas svojho vývoja si vybralo integráciu do Európskej únie

a NATO, dlho sa o to usilovalo, „Na Slovensku je potrebná stabilita, pokoj na prácu pre obyčajných ľudí“, uvedené slová už používali komunistickí predstavitelia, keď chceli v roku 1989 zabrániť tomu, aby prišli o moc a krajina sa zmenila z totalitnej na demokratickú, ktorá rešpektuje slobody a práva svojich občanov.

V súvislosti s pôsobením extrémistických strán na Slovensku v súčasnosti možno spomenúť, že medzi zadržanými slovenskými bezpečnostnými zložkami v marci 2022 pre podozrenie z vyzvedačstva pre Rusko bol aj Jozef Mihalčín, ktorý pracoval ako asistent poslanca Miroslava Suju, keď bol poslancom za ĽSNS, teraz zastupuje mimoparlamentné hnutie Republika. Jozef Mihalčín mal figurovať ako kontakt Bohuša Garbára z Košíc, redakčného prispievateľa konšpiračných a prokremeľských Hlavných správ a Armádneho magazínu. Bohuš Garbár sa priznal a obvinili ho z vyzvedačstva a prijímania úplatku. Medializované zábery ako Garbár preberá 500-eurové úplatky od Sergeja Solomasova, vojenského pridelenca na ruskej ambasáde na Slovensku, sú dostatočne známe (SME, 17. 3. 2022).

AKO URČIŤ, ČO NIE JE DEZINFORMÁCIA

Ako rozpoznať dezinformácie a prokremeľskú propagandu? Zvyčajne sa prejavuje pokusom „informovať“ s účasťou silnej emocionálnej zložky a manipuláciou spochybňujúcou spoľahlivosť oficiálnych informácií inštitúcií krajiny, na ktorú útočí. Posolstvo a informácie, ktoré nie sú dezinformáciami alebo propagandou, potom v prvom rade vo svojej podstate

rešpektujú právo na názor druhého a ochotu zapojiť sa do diskusie (Meduza, 23. 8. 2020).

RUSKÁ FEDERÁCIA

Namieste je otázka, akým štátom je dnes Ruská federácia? Mnohé napovie fakt, že 24. februára 2022 nadránom rozpútala Ruská federácia vojnu v rozpore s medzinárodným právom proti suverénnemu štátu, svojmu susedovi Ukrajine a na túto agresívnu vojnu používa termín „špeciálna vojenská operácia“. Režim prezidenta Vladimira Putina navyše na domácej pôde zaviedol policajné a súdne perzekúcie proti všetkým, ktorí si dovolili protestovať proti vojnovým zločinom, vojne a čo i len nazvať vojnu vojnou oproti použitiu režimom predpísaného termínu „špeciálna vojenská operácia“. Odporcovia sú stíhaní na základe obvinenia podľa nového trestného činu šírenia „falošných“ informácií o ruskej armáde a môžu byť odsúdení až na 15 rokov väzenia.

„RUSKÝ SVET“ / „RUSSKIJ MIR“

Jedným z cieľov „špeciálnej vojenskej operácie“, teda vojny proti Ukrajine, podľa oficiálneho vyjadrenia ruského prezidenta Vladimira Putina bola aj ochrana rusky hovoriacich obyvateľov na Ukrajine, a to predovšetkým na Donbase. Rusko uznalo dva separatistické územné celky — Luhanskú a Doneckú oblasť, ktoré spoločne tvoria Donbas, za nezávislé

krajiny krátko pred začiatkom ruskej vojenskej invázie na Ukrajinu.

Nielen Donbas, ale aj celá Ukrajina (niekedy bez regiónu Halič) má podľa geopolitickej koncepcie vychádzajúcej z konglomerátu rôznych prúdov protizápadného, antiliberálneho a neoimperiálneho ruského nacionalizmu patriť do „Ruského sveta“.

Ako v skutočnosti vyzerá ochrana rusky hovoriacich obyvateľov na Donbase zo strany Ruskej federácie, sa možno dočítať aj z oficiálnych vyhlásení dosadených okupačných úradníkov. Šéf tzv. Luhanskej ľudovej republiky Leonid Pasečnik sa v auguste 2022 pre tlačovú agentúru TASS vyjadril k mestu Popasna, ktoré začiatkom marca 2022 napadli ruské sily a z veľkej časti bolo zničené: *„Možno neobnovíme Popasnu, pretože to nemá veľký zmysel. Mesto je skutočne takmer úplne zničené. Ale ešte raz, konečné rozhodnutie ešte nepadlo“* (TASS, 9. 8. 2022).

Pre známe ruské opozičné médium Novaya Gazeta Europe urobila v auguste 2022 Varvara Platova reportáž zo zničenej Popasnej v Luhansku pod názvom *Smrť sa vkráda* a sprostredkovala reakcie obyvateľov na katastrofu, ktorá sa tu odohrala:

„Stále nechápem, kto tam mal zlý život? Každý mal platy, dôchodky a obchodné reťazce sa otvárali každý druhý mesiac. Mesto malo dobré cesty, nové dlaždice, dekoratívne rastliny a moderné pouličné osvetlenie.“

„Od čoho ‚oslobodili‘ Popasnu?! Zo stabilného a prosperujúceho života? Od bývania, majetku, osobnej dopravy, všetkého...“

Podľa ukrajinskej správy zostalo v meste po ruskej okupácii maximálne 500 obyvateľov z pôvodných 20-tisíc, časť z nich sú tí, ktorí sa na Ukrajine stali známymi ako „čšašníci“. Čakajú na „Ruský svet“ a dúfajú, že budú mať lepší život (Novaya Gazeta Europe, 22. 8. 2022).

Prečo veľká časť občanov Slovenska podlieha dezinformáciám?

V septembri 2022 realizovali agentúry MNFORCE a Seesame spolu so Slovenskou akadémiou vied reprezentatívny prieskum s názvom *Ako sa máte, Slovensko?*, z ktorého vyplynulo, že približne pätina respondentov si želá jasné víťazstvo Ruska na Ukrajine a viac ako polovica respondentov sa prikláňa k ruskému víťazstvu (Euractiv, 15. 9. 2022). V tom istom mesiaci, od 21. 9. do 27. 9. 2022, sa uskutočnil prieskum agentúry Focus pre organizáciu Globsec, v ktorom si takmer polovica opýtaných želala víťazstvo Ukrajiny, približne pätina si želala víťazstvo Ruska, štvrtina uviedla, že im to je jedno a približne desatina nevedela alebo nechcela odpovedať (Denník N, 5. 10. 2022). Určitý posun je možné pripísať dojmu z výsledkov úspešnej Ukrajinskej ofenzívy. Napriek tomu je zrejmé, že veľká časť občanov Slovenska podlieha prokremelským dezinformáciám, keď nevie vo vojne rozlíšiť medzi jednoznačným agresorom Ruskou federáciou a obeťou agresie Ukrajinou. Aké sú príčiny tohto stavu?

Pokiaľ sme v tomto texte uvádzali, že v samotnej Ruskej federácii neprešli reformou inštitúcie a bezpečnostné zložky a samotný prezident Vladimir Putin je bývalý príslušník KGB, ktorý sa už v 70. rokoch 20. storočia podieľal na systematickej perzekúcii sovietskych disidentov, a zločiny, ktoré sa vtedy diali, dosiaľ nikto neodsúdil, tak sa musíme opýtať na situáciu na Slovensku.

Po 33 rokoch od pádu komunistického režimu v Československu v roku 1989 sa slovenská spoločnosť dostala do stavu, keď dopláca na nevyrovnanie sa s minulosťou. Napriek tomu, že počas komunistického režimu bolo na Slovensku vyše 70-tisíc politických väzňov a ešte v 70. a 80. rokoch sa ŠtB a justícia podieľali na perzekúciách a administratívnej šikane odporcov komunistického

režimu, tak nemáme jediného komunistického zločinca odsúdeného na nepodmienečný trest. Justícia neprešla žiadnou očistou a dodnes na súdoch sedia sudcovia, ktorí v 80. rokoch súdili občanov za tzv. prvohlavové politické trestné činy. Po rozpade Československa a nástupe k moci sa vtedajší premiér Vladimír Mečiar postaral, aby sa prestal uplatňovať tzv. lustračný zákon. Ten mal zamedziť, aby v štátnych orgánoch a vysokých štátnych funkciách skončili agenti a príslušníci ŠtB, vysokí funkcionári komunistickej strany, od okresných organizácii až po absolventov moskovských vysokých škôl. Mimochodom, v Českej republike je tzv. lustračný zákon platný dodnes. V štátnej správe, polícii a bezpečnostných zložkách pôsobili stovky bývalých príslušníkov ŠtB dlho po vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 a niektorí tam pôsobia do dnešných dní. Len výnimočne prišlo zo strany verejne činných osôb k ospravedlneniu a priznaniu zodpovednosti za členstvo v komunistickej strane alebo za pôsobenie v represívnych zložkách, akou bola ŠtB. Ak nie sú pomenované a odsúdené zločiny minulosti, prichádza k zlyhávaniu právneho štátu a deformácii vnímania spravodlivosti spoločnosťou a zníži sa aj schopnosť rozlišovať, že totalitné režimy predstavovali v minulosti bezprávie, neslobodu a ekonomický úpadok a predstavujú ho aj dnes, hoci aj v iluzórnej a romantizovanej podobe „mocného dubiska“ — Ruskej federácie. Vladimir Putin veľmi starostlivo budoval mýtus neporaziteľnosti Ruska a ruskej armády. Tieto mýty sú súčasťou ruskej propagandy aj dezinformácií, ktoré potom rezonujú aj medzi rozvášnenými účastníkmi tzv. pochodov za mier, v skutočnosti pochodov za úspech „špeciálnej vojenskej operácie“. Výsledky takéhoto uhrnutia mocou už v minulosti opísal nemecký evanjelický teológ a odporca nacizmu Dietrich Bonhoeffer:

„Zdá sa teda, že hlúposť hádam nie je ani tak psychologický, ako skôr sociologický problém. Je to zvláštna forma pôsobenia historických okolností na človeka, sprievodný psychologický jav určitých vonkajších podmienok. Pri podrobnejšom skúmaní sa ukazuje, že každé silnejšie uplatnenie vonkajšej moci, či už politickej alebo náboženskej, zraňuje veľkú časť ľudí hlúposťou. Dokonca sa zdá, akoby to bol priamo nejaký sociologicko-psychologický zákon. Moc jedných využíva hlúposť druhých. Celý proces nespočíva v tom, že určité - teda intelektuálne - ľudské schopnosti náhle zakrpatujú alebo zmiznú, ale v tom, že ohromujúci dojem vyvolaný vonkajšou mocou pripravuje človeka o jeho vnútornú nezávislosť, takže sa potom - viac či menej nevedome - vzdáva hľadania vlastného postoja k daným životným situáciám. Ak je hlupák často tvrdohlavý, ešte to neznamená, že je samostatný. Práve pri rozhovore s ním máme pocit, že pred nami nestojí on sám, osobne, ale predsudky a frázy, ktoré nad ním získali moc. Je akoby začarovaný, zaslepený, zneužitý vo svojej podstate, znásilnený. Po tom, čo sa stal nástrojom bez vlastnej vôle, bude hlupák schopný akéhokolvek zla a súčasne neschopný rozpoznať ho ako zlo. V tom spočíva nebezpečenstvo diabolského zneužitia. Vzniká tak možnosť zničiť ľudí natrvalo“ (Bonhoeffer, 1991).

Veľmi dôležité v tomto smere sú aj výroky politikov, ktorí boli dlhoročnými premiérmi a niektorými svojimi zásadnými vyhláseniami spochybnili geopolitické ukotvenie Slovenskej republiky. Premiér Vladimír Mečiar sa v roku 1995, po tom čo Slovensko zaostávalo v procese vstupu do Európskej únie a NATO, vyjadril: *„Ak nás nechcú na Západe, obrátíme sa na Východ“* (SME, 3. 4. 2015). Nebol to však jediný výrok slovenského vrcholného predstaviteľa, ktorý sa podieľal na formovaní verejnej mienky a pochybnostiach v zahraničí. V decembri 2011 na sneme strany SMER-SD v Košiciach pred hosťami z Ruska vyjadril vtedajší premiér Róbert Fico postoj svojej politickej strany k Ruskej federácii, ktorá bola už vtedy

autoritatívnym režimom na čele s prezidentom Vladimirom Putinom: „*Strana Smer-SD musí Ruskú federáciu považovať za strategického partnera a má záujem na vzájomných priateľských a výhodných hospodárskych vzťahoch*“ (Hospodárske noviny, 10.12.2011).

ZÁVER

Predkladaný vzdelávací materiál je primárne určený budúcim pedagógom, ktorých špecializáciou je dejepis, občianska náuka a etika, a je, samozrejme, určený aj samotným študentom stredných škôl, s ktorými sa stretávame pri realizácii našich projektov, prednášok o totalitných režimoch s diskusiami.

Motívom pre napísanie tohto textu bol aj hrozivý vplyv dezinformácií na časť slovenskej spoločnosti, ktorý už ohrozuje demokratický charakter a ústavné zriadenie Slovenskej republiky. Je zřejmé, že Slovensko zaostalo vo vytváraní obranných mechanizmov proti týmto hrozbám. Z histórie pôsobenia sovietskej KGB je známe, že jej samotné zložky zaoberajúce sa aktívnymi opatreniami proti Západu predpokladali, že niektoré dezinformácie nebudú v krátkodobom horizonte fungovať a dokonca budú v krátkom čase vyvrátené. V prostredí sovietskej tajnej služby však vládlo presvedčenie, že dlhodobým opakovaným pôsobením týchto dezinformácií sa v nepripravených krajinách dosiahne kumulatívny efekt. To sa podľa nás stalo v súčasnosti na Slovensku.

Významný odborník na ruský organizovaný zločin a ruské bezpečnostné zložky Mark Galeotti v roku 2017 hodnotil ciele pôsobenia ruských aktívnych opatrení v Európskej únii:

„*Rusko vykonáva a podporuje ‚aktívne opatrenia‘ v Európe s cieľom destabilizovať a zmiast vlády a spoločnosti. Tie sú však*

V Paríži 22.8.1989

Príloha: 200 kópíí

Pajor - námiet na AO

V úvode si dovoľujem upozorniť, že vzhľadom na to, že som na rezidentúre nenašiel návod na spracovanie námietu na AO, spracovávam uvedený námiet na základe poznatkov, ktoré si pamätám z práce na centrále /.

Názov : DOM

Operácia : TRH

Spracovateľ : Pajor, 196482, rezidentúra Paríž

Cieľ námietu : Vyvolať rozpory v posloneckých kruhoch medzi poslancami francúzskej Polynézie a predstaviteľmi franc. vlády, hlavne franc. Ministerstva Ekonomie a Financii - ministra Bérégovoy v rámci zámierov Francúzska na vytvorenie Jednotného vnútorného trhu krajín EHS. Rozpory by sa týkali zámierov franc. vlády realizovať novú daňovú politiku, ktorá by poškodzovala franc. zámorské teritória.

Podklady :

- informácia z časopisu Le POINT č. 882 z 14-20.8.1989, kde na strane č. 24 je vyjadrené znepokojenie poslancov franc. Polynézie s prípravami na Jednotný vnútorný trh krajín EHS po roku 1992, časopis ako i fotokópia uvedenej strany v prílohe,
- správa Komisie Ministerstva financií a ekonomie k prípravám na spoločný trh po roku 1992, v rámci tejto správy list predsedu Komisie BOITEUX býv. franc. ministromi ekonomie a financií / kópia listu /, v ktorej BOITEUX oznamuje ministromi ukončenie prvej etapy práce komisie, ďalej materiál obsahuje resumé správy, stanovisko ministerstva, zoznam členov komisie a ďalšie etapy práce komisie,
- zároveň k materiálú priložujem fotokópie z knihy Qui est qui en France, údaje a adresy poslancov, ktorí sa k danej problematike vyjadrovali, alebo môžu mať k danej problematike vzťah,
- priložený zoznam hlavných franc. mas médií,
- priložené fotokópie článkov z tlače o ceste franc. predsedu vlády Rocard do Austrálie, Novej Kaledónie, Fidži, Wallis a Futuna a Polynézie,

Námiet na aktívne opatrenie Trh z roku 1989, ktorým chcela ŠtB vyvolať rozpory medzi poslancami Francúzskej Polynézie a predstaviteľmi francúzskej vlády, aby zmarila integráciu do jednotného trhu Európskeho hospodárskeho spoločenstva
Zdroj: ABS ČR

Forma prevedenia : spracovať falz listu, ktorého obsah je v prílohe menom predsedu uvedenej Komisie BOITEUX a tento zašľať na adresy poslancov franc. Polynézie Alexandre LENTIEFF, Emil Vernaud, upraviť list s podobným obsahom na adresu Bernard TAPIE a ďalší upravovaný list vybraným franc. mas médiem. Listy by boli spracované podľa vzoru listu predsedu Komisie BOITEUX franc. ministrovi financií, ktorý v prvej časti správy Komisie. Mohlo by sa jednať o fotokópie.

Takto spracované listy budú odoslané rezidentúrou Paríž.

Zisťovanie ohlasov :

- z franc. tlače a mas médií, kde bude list zašľaný,
- z debaty poslancov v parlamente - KP na OBO pravidelne odoberá Journal Officiel, kde sú uverejňované poslanecké rozpravy a debaty,
- cez člena komisie Christian de BOISSIEU, kde si KP vytvára podchod na jeho kontakt / údaj k tomuto budúcemu styku na odbore AL/,

Výdaje :

- na spracovanie falzu v réžii odboru VU,
- poštovné v réžii rezidentúry Paríž,

Poznámka : doporučujem prípravu AO konzultovať s odborným konzultantom odboru VU v problematike ekonomie so zameraním na EHS, upozorňujem, že v správe Komisie na str.18 je stanovisko k daňovým otázkam franc. zámorských teritórií, ktoré prípadne môže byť vhodné odborom VU rozpracované a využité na ďalšie fázy AO.

Stanovisko rezidenta :

Spracoval : PaJor, 196482

Rekomendácia rezidentúry Paríž

*Pa * Odpovedajúci príloha súvisiaci s rozpravou na tému "Le rôle de la méditerranée et méditerranéenne" ...*

1964

Tg. 1964

Námet na aktívne opatrenie Trh z roku 1989, ktorým chcela ŠtB vyvolať rozpory medzi poslancami Francúzskej Polynézie a predstaviteľmi francúzskej vlády, aby zmarila integráciu do jednotného trhu Európskeho hospodárskeho spoločenstva
Zdroj: ABS ČR

Pán poslanec,

z tlače posledných dní som sa dozvedel o Vašich obavách, ktoré máte ako poslanec -a francúzsku Polynéziu z krokov súčasnej francúzskej vlády predsedu p. Michela Rocarda, na spoločný trh od roku 1993.

Dovoľujem si Vás upozorniť, že otázky postavenia francúzskych zámorských území (DOM-TOM) po roku 1992 prejednávala aj komisia (Commission de réflexion économique pour la préparation de l' échéance de 1992), ktorej som predsedom vo februári 1988. P i tam navrhnuté konkrétne kroky v oblasti nepriameho danenia a zdanenia kapitálu, ktoré by zvýhodňovali francúzske zámorské teritória. Správa zo zasadania komisie bola postúpená vtedajšiemu štátnemu ministrovi pre ekonomiu, financie a privatizáciu p. Balladurovi.

Je mi známe, že súčasný socialistický kabinet p. ministra Bérégovoy od tohto zámeru upúšťajú a franc. zámorské územia sa takto po roku 1992 dostanú v rámci Spoločného trhu do znevýhodnených daňových ťažkostí. V súčasnosti nemôžem posúdiť, aké zábery boli prijaté po nedávnej ceste predsedu vlády p. Rocarda vo francúzskej Polynézii, ale nepredpokladám zmenu negatívneho prístupu vzhľadom na veľké ambície, ktoré má francúzska vláda počas svojho predsedníctva v ES.

Doporučujem v tejto otázke Vašu priamu interpeláciu v parlamente na adresu p. Bérégovoy počas jesenného zasadania.

Ostávam, pán poslanec, v hlbokej úcte

M. BOITHIX

Návrh tzv. fals listu poslancovi Francúzskej Polynézie
v rámci aktívneho opatrenia Trh z roku 1989
Zdroj: ABS ČR

často oportunistické a formované miestnymi podmienkami. Neexistuje žiadna veľká stratégia okrem oslabenia EÚ a NATO a vytvorenia priaznivejšieho prostredia pre seba.

To zahrňa širokú škálu aktérov — od úradníkov a médií cez vojenské hrozby až po obchodné loby a špiónov. Rusko sleduje v rôznych krajinách rôzne priority. To je do značnej miery determinované koreláciou medzi silou národných inštitúcií krajín a ich zraniteľnosťou voči ruskému vplyvu.

Napriek tomu existuje snaha koordinovať určité operácie naprieč platformami. Pokiaľ existuje uzol velenia a riadenia, je to v rámci prezidentskej administratívy, ktorá je možno najdôležitejším samostatným orgánom v rámci vysoko deinštitucionalizovaného štátu Ruska.

Bez toho, aby sa Európa vzdala nádeje na presvedčenie Moskvy, aby zmenila svoju politiku, musí riešiť svoju vlastnú zraniteľnosť: „opraviť strechu“ namiesto toho, aby jednoducho dúfala, že dážď prestane. Okrem iného to zahrňa riešenie úpadku demokracie v niektorých častiach kontinentu“ (Galeotti, 2017).

Aj pre Slovensko v dlhodobom horizonte platí, že obmedziť vplyv dezinformácií možno len tak, že sa vzdelávací systém, mediálne prostredie a politický systém prispôbi informačnému veku. Je tu však ešte jeden základný problém, ktorý spočíva v neustálom spochybňovaní euroatlantického ukotvenia Slovenska. Na základe akého hodnotového konsenzu by mali občania Slovenska odmietat dezinformačné naratívy?

Domnievame sa, že týmto konsenzom v prípade Slovenska musí byť odmietnutie a odsúdenie totalitných režimov. Slovenská spoločnosť si musí odpovedať na otázku, či chce patriť do hodnotového rámca „Ruského sveta“. Medzi hodnotami, ktoré predstavujú sloboda, ľudské práva, ľudská dôstojnosť, demokracia, a „Ruským svetom“ neexistuje kompromis, je možné vybrať si len jedno.

Náš prístup k čiastkovému riešeniu problému sme už naznačili. Je ním vzdelávanie mladej generácie o totalitných režimoch v 20. storočí na Slovensku, kde je možné analógiami ukázať a upozorniť, že riešenia totalitných režimov presadzované včerajšími ideológmi a vykonávateľmi s ich heslami, nálepkami a nástrojmi budú vždy, teda aj dnes, viesť k rovnakým výsledkom — masívnemu porušovaniu slobôd a ľudských práv až po popretie tých najelementárnejších, akým je právo na ľudský život. Súčasťou je moderovaná diskusia, v ktorej majú študenti možnosť v otvorenej diskusii vyjadrovať svoje skutočné názory, obavy a riešenia s uvedením, z akých zdrojov čerpajú. Tieto názory musia byť s rešpektom vypočuté a pri výmene argumentov majú byť relevantné tie, ktoré sú podopreté odborným výskumom a historickými prameňmi.

Keď sme hovorili o analógiách, tabu nesmie byť ani diskusia o aktuálnej politickej situácii, ktorá nie je propagáciou politických strán. Moderátor takejto diskusie však musí byť prísne nezávislý a študenti samostatne argumentujú v prospech ich preferencií pre najlepšie riešenia pre komunitu, samosprávu a celú krajinu.

Našou najúprimnejšou snahou je, aby Slovensko bolo demokratickou krajinou aj v budúcnosti.

ZDROJE

Archív ÚPN:

A ÚPN, I. správa ZNB, reg. č. 10443/121

Archiv bezpečnostních složek:

ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90039

ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90060

ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90071

ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90083

ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81282/108

ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81282/114

ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81067/101

ABS, f. I. S-SNB, SF 12

ABS, f. I. S-SNB, SF 56

ABS, f. I. S-SNB, SF 362

ABS, f. I. S-SNB, SF 474

ABS, f. I. S-SNB, SF 615

Alvarová, A. 2019. *Průmysl lži. Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. Stanislav Juhaňák — TRITON, Praha.

Andrew, CH., Mitrochin, V. 2001. *Neznámé špionážní operace. KGB. Mitrochinův archiv*. ACADEMIA, Praha.

Bonhoeffer, D. 1991. *Na cestě k svobodě. Listy z vězení*. Vyšehrad, Praha. Dostupné z: https://rozmluvy.cz/autori/moderni-theologie/dietrich-boenhoeffer/#O_hlouposti

Duchéne, G. 1983 — *Kritický rok*. Le Monde in: Svědectví, čtvrtletník pro politiku a kulturu, Ročník XVII-číslo 68-1983

- Hrubý, D. 2022. *Pavel Žáček: Proruská entita v naší společnosti se zmenšuje. Dezinformace mají tento proces zvrátit*. Týdeník FORUM. 16. 3. 2023 Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/24188-proruska-entita-v-nasi-spolecnosti-se-zmensuje-dezinformace-maji-tento-proces-zvratit>
- Galeotti, Mark. 2017. *Controlling Chaos: How Russia manages its political war in Europe*. Dostupné z: https://ecfr.eu/publication/controlling_chaos_how_russia_manages_its_political_war_in_europe/
- Grohmann, J. 2015. *Hybridní války podle Valerije Gerasimova*. Dostupné Z: <https://www.armadninoviny.cz/hybridni-valky-podle-valerije-gerasimova.html>
- Rendek, P. 2019. *Operace "Denver" - dezinformační operace KGB a Stasi týkající se AIDS*. Dostupné z: <https://www.minulost.cz/?q=cs/operace-denver-dezinformacni-operace-kgb-stasi-tykajici-se-aids>
- Schulz, M. (ed.). 1984. *Mír, Mírové hnutí, Křesťanská etika*. OPUS BONUM. Mnichov
- Slávik, M. 2009. *Spolupráce rozvědky StB a KGB v oblasti aktivních opatření*. In: *Aktivity NKVD/KGB a její spolupráce s tajnými službami střední a východní Evropy 1945—1989 II Sborník s medzinárodné konferencie*. ÚSTR, Praha s.183.
- Ako sa verbujú špióni na Slovensku: Povedal som v Moskve, že si dobrý chlapec*. Denník N, 15. 3. 2022. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2767779/ako-sa-verbuju-spioni-na-slovensku-povedal-som-v-moskve-ze-si-dobry-chlapec-video/>
- Odhaliła Putinove trollie farmy: Kamkoľvek prídem, chcú ma zabiť. Pripravujem sa na najhoršie*. Denník N, 10. 6. 2020 Dostupné z:

<https://dennikn.sk/1922099/odhalila-putinove-trollie-farmy-kamkolvek-pridem-chcu-ma-zabit-pripravujem-sa-na-najhorsie/?ref=inm>

“Nebezpečenstvo propagandy spočíva v tom, že niekedy jej začne veriť sám propagandista. Pozrite sa na Lukašenka” Mediálny výskumník Grigorij Asmolov o tom, ako sa propaganda zmenila v ére internetu. Meduza, 23. 8. 2020. Dostupné z: <https://meduza.io/feature/2020/08/23/opasnost-propagandy-v-tom-cto-inogda-propagandist-sam-nachinaet-v-nee-verit-posmotrite-na-lukashenko>

Exkotlebovec Mihalčín o ruskej špionáži: Garbár mi niečo naznačil, stopol som ho. Pýtal sa ho na neverejné zasadnutia. Sme, 17. 3. 2022. Dostupné z: <https://presov.korzar.sme.sk/c/22863521/ja-a-rusky-spion-omyl-garbar-mi-len-nieco-naznacil-vravi-mihalcin-od-suju.html>

Orgány LLR sa prikláňajú k presvedčeniu, že Popasnaju neobnovia. TASS, 9. 8. 2022. Dostupné z: <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/15434097>

„Smrť sa ukráda“. Život a osud mesta Popasna, ktoré Rusko takmer úplne zničilo a teraz nemá v úmysle obnoviť. Novaya Gazeta Europe, 22. 8. 2022. Dostupné z: <https://novayagazeta.eu/articles/2022/08/22/death-creeps-in>

The Capitals: Väčšina Slovákov chce, aby Rusko vyhralo válku. Euractiv, 15. 9. 2022. Dostupné z:

<https://euractiv.cz/section/politika/news/the-capitals-vetsina-slovaku-chce-aby-rusko-vyhralo-valku/>

Prajú si Slováci viac víťazstvo Ruska alebo Ukrajiny? Čerstvý prieskum Focusu pre Globsec ukazuje priaznivejšie výsledky. Denník N, 5. 10. 2022. Dostupné z:

<https://dennikn.sk/3040491/praju-si-slovaci-viac-vitazstvo-ruska-alebo-ukrajiny-cerstvy-prieskum-focusu-pre-globsec-ukazuje-priaznivejsie-vysledky/>
Szomolányi, Soňa. 2015. *Neustále obavy, že Slovensko spadne do ruskej sféry vplyvu*. SME, 3. 4. 2015. Dostupné z: <https://komentare.sme.sk/c/7732948/neustale-obavy-ze-slovensko-spadne-do-ruskej-sfery-vplyvu.html>
Fico: Rusko musím považovať za strategického partnera. Hospodárske noviny, 10.12. 2011. Dostupné z: <https://hnonline.sk/slovensko/467653-fico-rusko-musim-povazovat-za-strategickeho-parnera>

**Realizované s finančnou podporou
predsedu vlády
Slovenskej republiky**

**LIVING
MEMORY**

Copyright © Living Memory 2023
Texty © Mgr. Lubomír Morbacher, Ph.D.
a Mgr. Martin Slávik, Ph.D.
Dizajn © Peter Nosál

